

GRUPA KAPITAŁOWA FABRYKI MEBLI „FORTE” S.A.

**Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za okres zakończony 31.12.2017 roku**

Przygotowane zgodnie z Międzynarodowymi
Standardami Sprawozdawczości Finansowej

FABRYKI MEBLI
„FORTE” S.A.
ul. Biała 1
07-300 Ostrów Mazowiecka
Polska
www.forte.com.pl

Ostrów Mazowiecka, 05 kwietnia 2018 roku

SPIS TREŚCI

Wybrane dane finansowe	4
Skonsolidowany rachunek zysków i strat	5
Skonsolidowane Sprawozdanie z Całkowitych Dochodów	6
Skonsolidowane Sprawozdanie z Sytuacji Finansowej (Bilans)	7
Skonsolidowane Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych	9
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych	10
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające	11
1. Informacje ogólne	11
2. Skład Grupy	11
3. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	13
4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	13
4.1. Profesjonalny osąd	13
4.2. Klasyfikacja umów leasingowych	13
4.3. Stawki amortyzacyjne	14
4.4. Niepewność szacunków	14
4.5. Utrata wartości aktywów	14
4.6. Wartość godziwa instrumentów finansowych	14
4.7. Wycena rezerw	14
4.8. Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego	14
5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	14
5.1. Oświadczenie o zgodności	14
5.2. Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych	15
6. Korekty błędów oraz zmiany stosowanych zasad rachunkowości	15
7. Zmiany w istniejących standardach oraz nowe regulacje nie obowiązujące dla okresów rozpoczynających się od 1 stycznia 2016 roku.	19
8. Istotne zasady rachunkowości	22
8.1 Zasady konsolidacji	22
8.2 Przychody	22
8.3 Zysk netto na akcję	23
8.4 Leasing	23
8.5 Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	23
8.6 Koszty finansowania zewnętrznego	24
8.7 Odprawy emerytalne	24
8.8 Płatności w formie akcji własnych	25
8.9 Podatki	25
8.10 Rzeczowe aktywa trwałe	26
8.11 Nieruchomości inwestycyjne	27
8.12 Wartości niematerialne	27
8.13 Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	28
8.14 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	28
8.15 Zapasy	29
8.16 Aktywa finansowe	29
8.17 Utrata wartości aktywów finansowych	30
8.18 Wbudowane instrumenty pochodne	31
8.19 Pochodne instrumenty finansowe	31
8.20 Rachunkowość zabezpieczeń	31
8.21 Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	31
8.22 Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	32
8.23 Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	32
8.24 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	32
8.25 Rezerwy	33
9. Informacje dotyczące segmentów działalności	33
10. Sezonowość działalności	33
11. Przychody i koszty	34
11.1 Przychody ze sprzedaży i struktura geograficzna	34

11.2	Pozostałe przychody operacyjne	34
11.3	Pozostałe koszty operacyjne.....	34
11.4	Przychody finansowe	35
11.5	Koszty finansowe.....	35
11.6	Koszty według rodzajów.....	35
11.7	Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat	35
11.8	Koszty świadczeń pracowniczych	36
12.	Podatek dochodowy.....	36
12.1	Obciążenie podatkowe	36
12.2	Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej.....	36
12.3	Odroczony podatek dochodowy	37
13.	Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	37
14.	Zysk przypadający na jedną akcję	38
15.	Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	39
16.	Leasing	39
16.1	Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	39
16.2	Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca	39
16.3	Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca	40
17.	Świadczenia pracownicze	40
17.1	Programy akcji pracowniczych	40
17.2	Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia.....	40
18.	Rzeczowe aktywa trwałe.....	41
19.	Nieruchomości inwestycyjne.....	43
20.	Wartości niematerialne	44
21.	Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	46
22.	Długoterminowe aktywa finansowe	46
23.	Zapasy.....	49
24.	Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	49
25.	Pochodne instrumenty finansowe	51
26.	Rozliczenia międzyokresowe czynne	51
27.	Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	51
28.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	52
29.	Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/rezerwowe.....	52
29.1	Kapitał podstawowy	52
29.2	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	53
29.3	Pozostałe kapitały	53
29.4	Zyski zatrzymane.....	54
29.5	Udziały mniejszości	54
29.6	Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji.....	54
30.	Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki.....	55
31.	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe i rezerwy.....	59
31.1	Rozliczenia międzyokresowe przychodów	59
31.2	Rezerwy.....	59
32.	Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (krótkoterminowe)	59
33.	Zobowiązania warunkowe	60
34.	Sprawy sądowe.....	62
35.	Instrumenty finansowe	63
35.1	Wartość bilansowa	63
35.2	Wartość godziwa	65
35.3	Hierarchia wartości godziwej	65
35.4	Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat dotyczących instrumentów finansowych ujęte w rachunku zysków i strat	67
36.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	69
36.1	Ryzyko stopy procentowej.....	69
36.2	Ryzyko walutowe.....	70
36.3	Ryzyko kredytowe.....	73
36.4	Ryzyko związane z płynnością	74
37.	Zarządzanie kapitałem	74
38.	Informacje o podmiotach powiązanych	74

38.1	Jednostka Dominująca całej Grupy	76
38.2	Podmiot o znaczącym wpływie na Grupę:	77
38.3	Wspólne przedsięwzięcie, w którym Jednostka Dominująca jest współnikiem	77
38.4	Informacja o podmiotach powiązanych osobowo	77
38.5	Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	77
38.6	Transakcje z udziałem Zarządu, kluczowego kierownictwa lub członków ich najbliższych rodzin	77
38.7	Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy	77
38.8	Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych	78
39.	Struktura zatrudnienia	78
40.	Zdarzenia następujące po bilansowym zakończeniu okresu sprawozdawczego	79

WYBRANE DANE FINANSOWE

	w tys. PLN		w tys. EUR	
Dane dotyczące skonsolidowanego sprawozdania finansowego	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów, materiałów i usług	1 096 230	1 090 407	258 259	249 196
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	98 691	144 483	23 250	33 019
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	93 994	132 033	22 144	30 174
Zysk (strata) okresu przypadającego akcjonariuszom Jednostki Dominującej	76 965	104 575	18 132	23 899
Całkowite dochody netto za okres	92 756	92 053	21 852	21 037
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	72 643	190 622	17 114	43 564
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(294 010)	(399 492)	(69 265)	(91 298)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	178 668	249 112	42 092	56 931
Zwiększenie/ zmniejszenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(42 699)	40 242	(10 059)	9 197
Liczba akcji (w szt.)	23 930 769	23 901 084	23 930 769	23 901 084
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej (w zł/ EUR)	3,22	4,38	0,76	1,00
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Suma aktywów	1 482 036	1 173 986	355 328	265 368
Zobowiązania razem	846 075	627 376	202 852	141 812
Zobowiązania długoterminowe	562 881	411 804	134 954	93 084
Zobowiązania krótkoterminowe	283 194	215 572	67 898	48 728
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej)	632 650	543 404	151 682	122 831
Kapitał zakładowy	23 931	23 901	5 738	5 403
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł /EUR)	26,44	22,74	6,34	5,14

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

		31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016 skorygowany
Działalność kontynuowana	Nota			
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów	11.1	1 088 759	1 083 421	1 083 534
Przychody ze sprzedaży usług	11.1	7 471	6 873	6 873
Przychody ze sprzedaży		1 096 230	1 090 294	1 090 407
Koszt własny sprzedanych towarów, produktów i materiałów		(694 537)	(661 990)	(661 990)
Koszt własny sprzedanych usług		(4 858)	(1 448)	(1 448)
Koszt własny sprzedaży	11.6	(699 395)	(663 438)	(663 438)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		396 835	426 856	426 969
Pozostałe przychody operacyjne	11.2	2 727	3 559	3 559
Koszty sprzedaży		(238 929)	(225 684)	(225 684)
Koszty ogólnego zarządu		(52 061)	(51 262)	(51 262)
Pozostałe koszty operacyjne	11.3	(9 881)	(9 099)	(9 099)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		98 691	144 370	144 483
Przychody finansowe	11.4	9 274	806	806
Koszty finansowe	11.5	(8 209)	(6 067)	(6 067)
Zysk (strata) z pochodnych instrumentów finansowych	36.2	(406)	113	(7 189)
Udział w zysku/stracie jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności		(5 356)	-	-
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		93 994	139 222	132 033
Podatek dochodowy	12	(16 924)	(28 837)	(27 471)
Zysk (strata) okresu z działalności kontynuowanej		77 070	110 385	104 562
Działalność zaniechana		-	-	-
Zysk (strata) okresu z działalności zaniechanej		-	-	-
Zysk (strata) okresu		77 070	110 385	104 562
Przypadający:				
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		76 965	110 398	104 575
Udziałowcom niekontrolującym		105	(13)	(13)
Zysk (strata) na jedną akcję przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej w trakcie okresu (w zł):				
– podstawowy		3,22	4,62	4,38
– rozwodniony		3,22	4,62	4,38

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016 skorygowany
Zysk (strata) okresu		77 070	110 385	104 562
Inne całkowite dochody netto, w tym:		15 686	(12 546)	(12 509)
Pozycje, które w przyszłości nie zostaną zreklasyfikowane do rachunku zysków i strat		95	1 291	1 291
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	17.2	117	280	280
Podatek odroczonego dotyczący świadczeń pracowniczych		(22)	(53)	(53)
Program motywacyjny	38.5	-	1 064	1 064
Pozycje, które w przyszłości mogą zostać zreklasyfikowane do rachunku zysków i strat		15 591	(13 837)	(13 800)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(1 383)	86	86
Rachunkowość zabezpieczeń	36.2	69 215	(17 189)	(17 143)
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	36.2	(13 445)	3 266	3 257
Wycena certyfikatów		(47 896)	-	-
Podatek dochodowy dotyczący wyceny aktywów finansowych		9 100	-	-
Całkowite dochody za okres		92 756	97 839	92 053
Przypadający:				
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		92 651	97 852	92 066
Udziałowcom niekontrolującym		105	(13)	(13)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (BILANS)

		31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016
	Nota			skorygowany
AKTYWA				
Aktywa trwałe		1 044 191	609 243	609 243
Rzeczowe aktywa trwałe	18	798 223	361 969	361 969
Wartości niematerialne	20	16 617	16 267	16 267
Aktywa finansowe	22	120 382	158 061	158 061
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	12.3	-	-	-
Nieruchomości inwestycyjne	19	73 270	72 946	72 946
Inwestycje wyceniane metodą praw własności	22	2 266	-	-
	25			
Należności z tytułu instrumentów finansowych	36.2	33 433	-	-
Aktywa obrotowe		437 845	564 743	564 743
Zapasy	23	170 251	143 746	143 746
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	24	185 911	320 635	320 635
Należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	25			
	36.2	18 210	-	-
Należności z tytułu podatku dochodowego	24	6 402	91	91
Rozliczenia międzyokresowe	26	4 004	3 231	3 231
Aktywa finansowe	27	199	1 162	1 162
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28	52 868	95 878	95 878
SUMA AKTYWÓW		1 482 036	1 173 986	1 173 986
PASYWA				
Kapitał własny ogółem		635 961	552 396	546 610
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej), w tym:		632 650	549 190	543 404
Kapitał podstawowy	29.1	23 931	23 901	23 901
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	29.2	114 556	113 214	113 214
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej		(586)	797	797
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	29.3	46 479	(9 328)	(9 291)
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny		(21 142)	17 654	17 654
Program motywacyjny		2 354	2 354	2 354
Pozostałe kapitały rezerwowe	29.3	358 807	249 079	249 079
Zyski zatrzymane	29.4	108 251	151 519	145 696
Kapitały przypadające udziałowcom niekontrolującym	29.5	3 311	3 206	3 206
Zobowiązania długoterminowe		562 881	399 245	411 804
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	30	527 749	391 263	391 263
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12.3	10 234	2 743	1 386
Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	17.2	3 601	3 395	3 395
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	31.1	18 771	13	13
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	16.1	301	842	842
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	25			
	36.2	-	-	13 916
Pozostałe zobowiązania długoterminowe		2 225	989	989
Zobowiązania krótkoterminowe		283 194	222 345	215 572
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	32	232 736	114 130	169 931
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	30	45 291	27 066	27 066
Zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego	32		10 176	10 176
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	31.1	280	-	24
Rezerwy	31.2	2 716	58 380	2 555
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	16.1	679	1 076	1 076
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	25			
	36.2	1 492	11 517	4 744
Zobowiązania razem		846 075	621 590	627 376
SUMA PASYWÓW		1 482 036	1 173 986	1 173 986

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016 skorygowany
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) okresu	76 965	110 398	104 575
Korekty o pozycje:	(4 322)	80 224	86 047
Udział w zysku/stracie jednostek wycenianych MPW	5 356	-	-
(Zyski)/straty udziałowców niekontrolujących	105	13	13
Amortyzacja	26 946	22 699	22 699
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych	(17 248)	6 842	6 842
Odsetki i dywidendy netto	7 854	2 782	2 782
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	863	157	157
Zmiana wyceny pochodnych instrumentów finansowych	(13 041)	3 267	10 447
Zmiana stanu należności	3 391	2 879	2 879
Zmiana stanu zapasów	(26 505)	(4 724)	(4 724)
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	5 754	19 321	74 786
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(797)	23 206	(32 259)
Zmiana stanu rezerw	18 316	(4 364)	(5 721)
Podatek dochodowy zapłacony	(28 351)	(23 684)	(23 684)
Podatek bieżący w rachunku zysków i strat	11 864	30 266	30 266
Różnice kursowe z przeliczenia	70	86	86
Rezerwa na świadczenia emerytalne	239	533	533
Wycena programu motywacyjnego	-	1 064	1 064
Przeszacowanie nieruchomości inwestycyjnych	779	-	-
Inne korekty	83	(119)	(119)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	72 643	190 622	190 622
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	894	465	465
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(276 191)	(241 102)	(241 102)
Inwestycje w nieruchomości	(1 104)	(536)	(536)
Nabycie aktywów finansowych	(8 630)	(157 517)	(157 517)
Dywidendy otrzymane	278	260	260
Splata udzielonych pożyczek	97	-	-
Udzielone pożyczki	(9 354)	(1 075)	(1 075)
Pozostałe wpływy inwestycyjne	-	13	13
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(294 010)	(399 492)	(399 492)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	259 143	338 417	338 417
Wpłaty na kapitał	1 371	-	-
Splata pożyczek/kredytów	(86 696)	(62 209)	(62 209)
Splata zobowiązań z tytułu leasingu	(1 187)	(312)	(312)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom Jednostki Dominującej	(4 780)	(23 901)	(23 901)
Odsetki zapłacone	(8 221)	(2 875)	(2 875)
Dotacja	19 038	-	-
Pozostałe wpływy finansowe	-	1	1
Pozostałe wydatki finansowe	-	(9)	(9)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	178 668	249 112	249 112
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(42 699)	40 242	40 242
Różnice kursowe netto (z przeliczenia BO)	(311)	604	604
Środki pieniężne na początek okresu	95 878	55 032	55 032
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	52 868	95 878	95 878
o ograniczonej możliwości dysponowania	5 650	3 803	3 803

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

Przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny	Program motywacyjny	Zyski zatrzymane/ (straty) niepokryte	Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem	Kapitały udziałowców niekontrolujących	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	23 901	113 214	797	17 654	2 354	151 519	(9 328)	249 079	549 190	3 206	552 396
Zmiany polityki rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Korekty błędów	-	-	-	-	-	(5 823)	37	-	(5 786)	-	(5 786)
Na dzień 1 stycznia 2017 roku po korektach	23 901	113 214	797	17 654	2 354	145 696	(9 291)	249 079	543 404	3 206	546 610
Podwyższenie kapitału w związku z realizacją Programu motywacyjnego	30	1 342	-	-	-	-	-	-	1 372	-	1 372
Wypłata dywidendy za 2016 rok	-	-	-	-	-	(4 780)	-	-	(4 780)	-	(4 780)
Przeniesienie na kapitał rezerwowy	-	-	-	-	-	(109 728)	-	109 728	-	-	-
Przeszacowanie nieruchomości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Włączenie jednostki do konsolidacji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Podwyższenie kapitału w spółce zależnej transakcja z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe korekty	-	-	-	-	-	3	-	-	3	-	3
Program motywacyjny	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rezerwy na świadczenia pracownicze	-	-	-	-	-	95	-	-	95	-	95
Wynik bieżący	-	-	-	-	-	76 965	-	-	76 965	105	77 070
Rachunkowość zabezpieczeń	-	-	-	-	-	-	55 770	-	55 770	-	55 770
Certyfikaty Inwestycyjne	-	-	-	(38 796)	-	-	-	-	(38 796)	-	(38 796)
Różnice kursowe	-	-	(1 383)	-	-	-	-	-	(1 383)	-	(1 383)
Całkowite dochody za okres	-	-	(1 383)	(38 796)	-	77 060	55 770	-	92 651	105	92 756
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	23 931	114 556	(586)	(21 142)	2 354	108 251	46 479	358 807	632 650	3 311	635 961

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH

za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku (SKORYGOWANE)

Przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej

	Kapitał podstawowy	Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny	Program motywacyjny	Zyski zatrzymane/ (straty) niepokryte	Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem	Kapitały udziałowców niekontrolujących	Kapitał własny ogółem
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	23 901	113 214	711	17 654	1 290	118 387	4 595	195 044	474 796	3 662	478 458
Zmiany polityki rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Korekty błędów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Na dzień 1 stycznia 2016 roku po korektach	23 901	113 214	711	17 654	1 290	118 387	4 595	195 044	474 796	3 662	478 458
Podwyższenie kapitału w związku z realizacją Programu motywacyjnego	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wypłata dywidendy za 2015 rok	-	-	-	-	-	(23 901)	-	-	(23 901)	-	(23 901)
Przeniesienie na kapitał rezerwowy	-	-	-	-	-	(54 035)	-	54 035	-	-	-
Przeszacowanie nieruchomości	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Włączenie jednostki do konsolidacji	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Podwyższenie kapitału w spółce zależnej transakcja z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	-	-	-	443	-	-	443	(443)	-
Program motywacyjny	-	-	-	-	1 064	-	-	-	1 064	-	1 064
Rezerwy na świadczenia pracownicze	-	-	-	-	-	227	-	-	227	-	227
Wynik bieżący	-	-	-	-	-	104 575	-	-	104 575	(13)	104 562
Rachunkowość zabezpieczeń	-	-	-	-	-	-	(13 886)	-	(13 886)	-	(13 886)
Różnice kursowe	-	-	86	-	-	-	-	-	86	-	86
Całkowite dochody za okres	-	-	86	-	1 064	104 802	(13 886)	-	92 066	(13)	92 053
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	23 901	113 214	797	17 654	2 354	145 696	(9 291)	249 079	543 404	3 206	546 610

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE**1. Informacje ogólne**

Grupa Kapitałowa Fabryki Mebli FORTE („Grupa”) składa się z Fabryki Mebli FORTE S.A. i jej spółek zależnych (patrz Nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku.

Fabryki Mebli FORTE S.A. („Jednostka Dominująca”, „Spółka”) została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 25 listopada 1993 roku. Siedziba Spółki dominującej mieści się w Ostrowi Mazowieckiej, ul. Biała 1.

Jednostka Dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie, XIV Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (dawniej XXI Wydział Gospodarczy), pod numerem KRS 21840.

Jednostce Dominującej nadano numer statystyczny REGON: 550398784.

Czas trwania Jednostki Dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Jednostki Dominującej jest:

- produkcja mebli,
- świadczenie usług w zakresie marketingu, promocji, organizacji wystaw, konferencji,
- prowadzenie działalności handlowej w kraju oraz za granicą.

2. Skład Grupy

Podmiot Dominujący:

FABRYKI MEBLI „FORTE” S.A. jako podmiot dominujący swoją działalność prowadzi poprzez cztery krajowe Oddziały:

Ostrów Mazowiecka, ul. Biała 1 – główna siedziba Spółki wraz z Zarządem oraz zakładem produkcyjnym;

Suwałki, ul. Północna 30 – zakład produkcyjny;

Białystok, ul. Generała Andersa 11 – zakład produkcyjny;

Hajnówka, ul. 3-go Maja 51 – zakład produkcyjny;

oraz salony meblowe we Wrocławiu, Toruniu, Suwałkach i Ostrowi Mazowieckiej.

Konsolidowane spółki zależne:

Jednostki zależne (konsolidacja metodą pełną):	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale	
			31.12.2017	31.12.2016
MV FORTE GMBH	Erkelenz (Niemcy)	Przedstawicielstwo handlowe	100%	100%
FORTE MÖBEL AG	Baar (Szwajcaria)	Przedstawicielstwo handlowe	99%	99%
KWADRAT SP. Z O.O.	Bydgoszcz	Obsługa nieruchomości i wynajem	81%	81%
<i>*GALERIA KWADRAT SP. Z O.O.</i>	<i>Bydgoszcz</i>	<i>Zarządzanie nieruchomościami</i>	<i>81%</i>	<i>81%</i>
TM HANDEL SP. Z O.O. SKA	Ostrów Mazowiecka	Kupno, sprzedaż i zarządzanie nieruchomościami, doradztwo w zakresie prowadzenia działalności i zarządzania	100%	100%
<i>**FORT INVESTMENT SP. Z O.O.</i>	<i>Ostrów Mazowiecka</i>	<i>Kupno, sprzedaż i zarządzanie nieruchomościami, doradztwo w zakresie prowadzenia działalności i zarządzania</i>	<i>100%</i>	<i>100%</i>
TANNE SP. Z O.O.	Warszawa	Działalność wytwórcza	100%	100%
DYSTRI-FORTE SP. Z O.O.	Warszawa	Magazynowanie i przechowywanie towarów	100%	100%
TERCEIRA SP. Z O.O.	Warszawa	Dzierżawa własności intelektualnej, wynajem	100%	100%

i zarządzanie nieruchomościami

* spółka pośrednio powiązana - 100% zależna od KWADRAT SP. Z O.O.

** spółka pośrednio powiązana - 100% zależna od TM HANDEL SP. Z O.O. SKA

Fabryki Mebli „FORTE” S.A posiadają 100% udziałów w spółce zależnej TERCEIRA Sp. z o.o. , która została objęta konsolidacją metodą pełną w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

TERCEIRA Sp. z o.o. posiada certyfikaty inwestycyjne (serii A) funduszu inwestycyjnego zamkniętego aktywów niepublicznych SEZAM XX (dalej „FIZAN”). FIZAN został założony i jest zarządzany przez Skarbiec Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. W portfelu inwestycyjnym FIZAN znajduje się 100% udziałów Bentham Sp. z o.o., która nabyła około 8,58% akcji Fabryk Mebli „FORTE” S.A o wartości 156 825 tys. zł w dniu ich nabycia.

FIZAN nie został objęty konsolidacją w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, gdyż zawarte umowy o zarządzanie pomiędzy Terceira Sp. z o.o. , a SKARBIEC TFI wskazują na brak występowania kontroli, w myśl MSSF10, a tym samym brak obowiązku ujęcia FIZAN w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Spółki współzależne konsolidowane metodą praw własności:

Jednostki zależne (konsolidacja metodą praw własności):	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale 31.12.2017
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD	Chennai (Indie)	Produkcja i sprzedaż mebli	50%

Pozostałe spółki zależne wyłączone z konsolidacji bazując na nieistotnym wpływie ich danych finansowych na sprawozdanie skonsolidowane:

Pozostałe jednostki	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale 31.12.2017
FORTE BALDAI UAB	Wilno (Litwa)	Przedstawicielstwo handlowe	100%
FORTE SK S.R.O.	Bratysława (Słowacja)	Przedstawicielstwo handlowe	100%
FORTE FURNITURE LTD	Preston Lancashire (Wielka Brytania)	Przedstawicielstwo handlowe	100%
FORTE IBERIA SLU	Walencja (Hiszpania)	Przedstawicielstwo handlowe	100%
FORTE MOBILIER SARL	Lyon (Francja)	Przedstawicielstwo handlowe	100%
TM HANDEL SP. Z O.O.	Warszawa	Doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania	100%
ANTWERP SP. Z O.O. w LIKWIDACJI	Warszawa	Działalność firm centralnych i holdingów	100%
FORESTIVO SP. Z O.O.	Suwałki	Działalność usługowa związana z leśnictwem, produkcja wyrobów tartacznych	50%
ANTWERP FP SP. Z O.O.	Warszawa	Działalność agentów zajmujących się sprzedażą mebli	100%

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na 31 grudnia 2016 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Jednostkę Dominującą w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Jednostki Dominującej w kapitałach tych jednostek.

Opis zmian dokonanych w składzie Grupy w ciągu okresu sprawozdawczego

W dniu 18 stycznia 2017 r. Jednostka Dominująca zawarła z INDIAN FURNITURE PRODUCTS LIMITED (IFPL) z siedzibą w Chennai Indie, podmiotem należącym do Grupy Kapitałowej ADVENTZ, umowę joint venture, dotyczącą produkcji i sprzedaży mebli na rynku indyjskim. Elementem umowy joint venture było utworzenie podmiotu o nazwie FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD (FFPI) z siedzibą w Chennai, Indie, w którym każdy z udziałowców, tj. FORTE i IFPL, posiada po 50% udziałów.

Wkład pieniężny wniesiony do kapitału zakładowego FFPI przez każdego z udziałowców wyniósł równowartość ok. 2 mln. EUR. Zasadniczym przedmiotem działalności FFPI jest produkcja i sprzedaż mebli. Działalność FFPI oparta jest o istniejący zakład produkcyjny i sieć sprzedaży w Indiach, będące dotychczas własnością IFPL oraz o dostarczane przez FORTE know-how, wzornictwo, rozwój produktu i technologię produkcji. Spółka FFPI rozpoczęła działalność operacyjną w kwietniu 2017 r. Spółka została z dniem 30.06.2017 roku włączona do konsolidacji metodą praw własności.

W dniu 11 lipca 2017 roku została utworzona spółka ANTWERP FP SP. Z O.O. w 100% zależna od Jednostki Dominującej. Głównym przedmiotem działalności Spółki jest pośrednictwo w sprzedaży mebli FORTE.

Skład Zarządu Jednostki Dominującej

Skład Zarządu Jednostki Dominującej na dzień 31 grudnia 2017 roku:

- Maciej Formanowicz – Prezes Zarządu
- Mariusz Jacek Gazda – Członek Zarządu
- Gert Coopmann – Członek Zarządu
- Klaus Dieter Dahlem – Członek Zarządu
- Maria Małgorzata Florczuk – Członek Zarządu

Zmiany w składzie Zarządu Spółki

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły zmiany w składzie Zarządu Jednostki Dominującej.

Skład Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej

- Zbigniew Sebastian – Przewodniczący
- Bernard Woźniak – Wiceprzewodniczący
- Stanisław Krauz – Członek
- Tomasz Domagalski – Członek
- Jerzy Smardzewski – Członek

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej

W dniu 12 kwietnia 2017 roku Spółka otrzymała oświadczenie o złożeniu przez Pana Stefana Golonkę rezygnacji z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej Emitenta z dniem odbycia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia FABRYK MEBLI „FORTE” S.A. zatwierdzającego sprawozdanie finansowe i sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 2016. Powodem rezygnacji był zamiar rozpoczęcia świadczenia usług na rzecz FABRYK MEBLI „FORTE” S.A.

W dniu 17 maja 2017 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie FABRYK MEBLI „FORTE” S.A. powołało Pana Bernarda Woźniaka na Członka Rady Nadzorczej bieżącej kadencji (2014-2018). Pan Bernard Woźniak nie uczestniczy w żadnej innej spółce lub innej osobie prawnej, która prowadziłaby działalność konkurencyjną w stosunku do FABRYK MEBLI „FORTE” S.A. z siedzibą w Ostrowi Mazowieckiej jako jej wspólnik lub członek organu.

3. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 5 kwietnia 2018 roku.

4. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

4.1. Profesjonalny osąd

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa.

4.2. Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

4.3. Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków. Weryfikacja przeprowadzona w zakończonym okresie sprawozdawczym nie wykazała konieczności korekty odpisów amortyzacyjnych.

4.4. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym.

4.5. Utrata wartości aktywów

Grupa przeprowadziła analizę utraty wartości zapasów, środków trwałych oraz udzielonych pożyczek. Skutki przeprowadzonej analizy zaprezentowano odpowiednio: zapasy w nocie 23, środki trwałe w nocie 18 natomiast pożyczki w nocie 22 i 27.

W przypadku środków trwałych oraz pożyczek nie stwierdzono przesłanek utraty wartości.

4.6. Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek wycenia się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w nocie 36

4.7. Wycena rezerw

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 17.2.

4.8. Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

5. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, z wyjątkiem pochodnych instrumentów finansowych i nieruchomości inwestycyjnych, które są wyceniane według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w pełnych tysiącach PLN.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez nią dotychczasowej działalności.

Sprawozdanie to będzie dostępne na stronie internetowej Jednostki Dominującej pod adresem www.forte.com.pl w terminie zgodnym z raportem bieżącym dotyczącym terminów przekazania raportu rocznego i skonsolidowanego raportu rocznego za 2017 rok.

5.1 Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE.

Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez Unię Europejską.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komisję ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

5.2 Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru Jednostki Dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz walutą sprawozdawczą niniejszych skonsolidowanych sprawozdań finansowych jest złoty polski.

Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych są następujące waluty:

- Möbelvertrieb Forte GmbH – EUR
- Forte Möbel AG – CHF
- FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD - INR

6. Korekty błędu oraz zmiany stosowanych zasad rachunkowości .

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2017 roku są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2016 rok, z wyjątkiem zmian opisanych poniżej.

Grupa w okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2017 roku dokonała korekty błędu podstawowego dotyczącego roku 2016 dostosowując zasady wyceny rachunkowości zabezpieczeń do wymogów MSR 39.

Grupa dokonując w roku 2016 wyceny strategii opcyjnych nie wydzieliła wartości wewnętrznej oraz wartości czasowej opcji walutowych. w związku z tym, iż MSR 39 pozwala jako instrument zabezpieczający wyznaczyć tylko wartość wewnętrzną opcji, Grupa dokonała ponownej wyceny portfela instrumentów zabezpieczających, wydzielając wartość wewnętrzną i wartość czasową opcji. Wartość czasowa aktywnych na dzień 31.12.2016 roku opcji wyniosła (-) 7 189 tys. zł i zgodnie z wytycznymi MSR 39 zaprezentowana została w rachunku zysków i strat w pozycji „straty z pochodnych instrumentów finansowych” oraz w kwocie 1.366 tys. zł w pozycji podatku odroczonego. Wartość wewnętrzna opcji wyniosła (-) 11 471 tys. zł i w pomniejszeniu o podatek odroczonego w kwocie 2. 179 tys. zł zaprezentowana została w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających.

Ponadto Grupa dostosowując sposób prezentacji danych finansowych do wymogów obowiązującego MSR 1, dokonała zmiany sposobu prezentacji niektórych tytułów biernych rozliczeń międzyokresowych wykazywanych dotychczas w rezerwach i rozliczeniach międzyokresowych sprawozdania z działalności finansowej do zobowiązań z tytułu dostaw robót i usług oraz pozostałych zobowiązań.

Wpływ wprowadzonych zmian dotyczących korekty błędu oraz zmiany sposobu prezentacji na sprawozdania finansowe Grupy został zaprezentowany w poniższych tabelach.

W dalszej części niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dla okresu porównawczego 2016 roku zaprezentowano dane skorygowane.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016 skorygowany	Wpływ korekty na sprawozdanie
AKTYWA			
Aktywa trwałe	609 243	609 243	0
Rzeczowe aktywa trwałe	361 969	361 969	0
Wartości niematerialne	16 267	16 267	0
Aktywa finansowe	158 061	158 061	0
Nieruchomości inwestycyjne	72 946	72 946	0
Aktywa obrotowe	564 743	564 743	0
Zapasy	143 746	143 746	0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	320 635	320 635	0
Należności z tytułu podatku dochodowego	91	91	0
Rozliczenia międzyokresowe	3 231	3 231	0
Aktywa finansowe	1 162	1 162	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	95 878	95 878	0
SUMA AKTYWÓW	1 173 986	1 173 986	0
PASYWA			0
Kapitał własny ogółem	552 396	546 610	-5 786
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej), w tym:	549 190	543 404	-5 786

Kapitał podstawowy	23 901	23 901	0
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	113 214	113 214	0
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	797	797	0
Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	-9 328	-9 291	37
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny	17 654	17 654	0
Program motywacyjny	2 354	2 354	0
Pozostałe kapitały rezerwowe	249 079	249 079	0
Zyski zatrzymane	151 519	145 696	-5 823
Kapitały przypadające udziałowcom niekontrolującym	3 206	3 206	0
Zobowiązania długoterminowe	399 245	411 804	12 559
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	391 263	391 263	0
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 743	1 386	-1 357
Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	3 395	3 395	0
Pozostałe rezerwy	0	0	0
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	13	13	0
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	842	842	0
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	0	13 916	13 916
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	989	989	0
Zobowiązania krótkoterminowe	222 345	215 572	-6 773
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	114 130	169 931	55 801
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	27 066	27 066	0
Zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego	10 176	10 176	0
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	0	24	24
Rezerwy	58 380	2 555	-55 825
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	1 076	1 076	0
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	11 517	4 744	-6 773
Zobowiązania razem	621 590	627 376	5 786
SUMA PASYWÓW	1 173 986	1 173 986	0

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK WYNIKÓW	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016 skorygowany	Wpływ korekty na sprawozdanie
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży towarów, produktów i materiałów	1 083 421	1 083 534	113
Przychody ze sprzedaży usług	6 873	6 873	0
Przychody ze sprzedaży	1 090 294	1 090 407	113
Koszt własny sprzedanych towarów, produktów i materiałów	-661 990	-661 990	0
Koszt własny sprzedanych usług	-1 448	-1 448	0
Koszt własny sprzedaży	-663 438	-663 438	-663 438
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży	426 856	426 969	113
Pozostałe przychody operacyjne	3 559	3 559	0
Koszty sprzedaży	-225 684	-225 684	0
Koszty ogólnego zarządu	-51 262	-51 262	0
Pozostałe koszty operacyjne	-9 099	-9 099	0
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	144 370	144 483	113
Przychody finansowe	806	806	0

Koszty finansowe	-6 067	-6 067	0
Zysk (strata) z pochodnych instrumentów finansowych	113	-7 189	-7 302
			0
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	139 222	132 033	-7 189
Podatek dochodowy	-28 837	-27 471	1 366
Zysk (strata) okresu z działalności kontynuowanej	110 385	104 562	-5 823

Zysk (strata) okresu	110 385	104 562	-5 823
Przypadający:	110 398	104 575	-5 823
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej			
Udziałowcom niekontrolującym	-13	-13	0
Zysk (strata) na jedną akcję przypadający			
akcjonariuszom Jednostki Dominującej w trakcie okresu (w zł):			
– podstawowy	4,62	4,38	-0,24
– rozwodniony	4,62	4,38	-0,24

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDNIENIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016 skorygowany	Wpływ korekty na sprawozdanie
Zysk (strata) okresu	110 385	104 562	-5 823
Inne całkowite dochody netto, w tym:	-12 546	-12 509	37
			0
Pozycje, które w przyszłości nie zostaną zreklasyfikowane do rachunku zysków i strat	1 291	1 291	0
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	280	280	0
Podatek odroczony dotyczący świadczeń pracowniczych	-53	-53	0
Program motywacyjny	1 064	1 064	0
Pozycje, które w przyszłości mogą zostać zreklasyfikowane do rachunku zysków i strat	-13 837	-13 800	37
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	86	86	0
Rachunkowość zabezpieczeń	-17 189	-17 143	46
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	3 266	3 257	-9
Całkowite dochody za okres	97 839	92 053	-5 786
Przypadający:			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej	97 852	92 066	-5 786
Udziałowcom niekontrolującym	-13	-13	0

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016 skorygowany	Wpływ korekty na sprawozdanie
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) okresu	110 398	104 575	-5 823
Korekty o pozycje:	80 224	86 047	5 823
(Zyski)/straty udziałowców niekontrolujących	13	13	0
Amortyzacja	22 699	22 699	0
(Zyski)/straty z tytułu różnic kursowych	6 842	6 842	0
Odsetki i dywidendy netto	2 782	2 782	0
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	157	157	0

Zmiana wyceny pochodnych instrumentów finansowych	3 267	10 447	7 180
Zmiana stanu należności	2 879	2 879	0
Zmiana stanu zapasów	-4 724	-4 724	0
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	19 321	74 786	55 465
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	23 206	-32 259	-55 465
Zmiana stanu rezerw	-4 364	-5 721	-1 357
Podatek dochodowy zapłacony	-23 684	-23 684	0
Podatek bieżący w rachunku zysków i strat	30 266	30 266	0
Różnice kursowe z przeliczenia	86	86	0
Rezerwa na świadczenia emerytalne	533	533	0
Wycena programu motywacyjnego	1 064	1 064	0
Inne korekty	-119	-119	0
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	190 622	190 622	0
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			0
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	465	465	0
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	-241 102	-241 102	0
Inwestycje w nieruchomości	-536	-536	0
Sprzedaż aktywów finansowych			0
Nabycie aktywów finansowych	-157 517	-157 517	0
Dywidendy otrzymane	260	260	0
Odsetki otrzymane			0
Splata udzielonych pożyczek			0
Udzielone pożyczki	-1 075	-1 075	0
Pozostałe wpływy inwestycyjne	13	13	0
Pozostałe wydatki inwestycyjne			0
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-399 492	-399 492	0
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			0
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	338 417	338 417	0
Splata pożyczek/kredytów	-62 209	-62 209	0
Splata zobowiązań z tytułu leasingu	-312	-312	0
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom Jednostki Dominującej	-23 901	-23 901	0
Dywidendy wypłacone udziałowcom niekontrolującym			0
Odsetki zapłacone	-2 875	-2 875	0
Pozostałe wpływy finansowe	1	1	0
Pozostałe wydatki finansowe	-9	-9	0
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	249 112	249 112	0
Zwiększenie (zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	40 242	40 242	
Różnice kursowe netto (z przeliczenia BO)	604	604	
Środki pieniężne na początek okresu	55 032	55 032	
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym:	95 878	95 878	
o ograniczonej możliwości dysponowania	3 803	3 803	

Następujące nowe lub zmienione standardy oraz interpretacje wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej obowiązują od 1 stycznia 2017 roku:

- Zmiany w MSR 7: *Inicjatywa w sprawie ujawnień*

Zmiany w MSR 7 zostały opublikowane w dniu 29 stycznia 2016 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później. Celem zmian było zwiększenie zakresu informacji przekazywanej odbiorcom sprawozdania finansowego w zakresie działalności finansowej Grupy poprzez dodatkowe ujawnienia zmian wartości bilansowej zobowiązań związanych z finansowaniem działalności Grupy.

- Zmiany w MSR 12: *Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu niezrealizowanych strat*

Zmiany w MSR 12 zostały opublikowane w dniu 19 stycznia 2016 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później. Ich celem jest doprecyzowanie wymogów w zakresie ujmowania aktywów z tytułu podatku odroczonego dotyczących dłużnych instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej.

- Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (*Annual Improvements 2014-2016*)

W dniu 8 grudnia 2016 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących 3 standardów:

- MSSF 1 *Śródroczna sprawozdawczość finansowa*, w zakresie usunięcia kilku zwolnień przewidzianych w tym standardzie, które nie mają już zastosowania,

- MSSF 12 *Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach*, w zakresie doprecyzowania wymogów odnośnie ujawnień informacji na temat udziałów niezależnie od tego czy są one traktowane jako przeznaczone do sprzedaży, przekazania w formie dywidendy i działalność zaniechana, czy też nie ,

- MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach*, w zakresie momentu, w którym jednostki o charakterze inwestycyjnym (np. venture capital) mogą zdecydować o wyborze sposobu wyceny udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach w wartości godziwej, a nie metodą praw własności.

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 r. (za wyjątkiem poprawek do MSSF 12, które obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 r. lub później).

7. Zmiany w istniejących standardach oraz nowe regulacje nie obowiązujące dla okresów rozpoczynających się od 1 stycznia 2018 roku.

W niniejszym sprawozdaniu finansowym Grupa nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu opublikowanych standardów lub interpretacji przed ich datą wejścia w życie.

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie na dzień bilansowy.

MSSF 9 Instrumenty finansowe

Nowy standard został opublikowany w dniu 24 lipca 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem standardu jest uporządkowanie klasyfikacji aktywów finansowych oraz wprowadzenie jednolitych zasad podejścia do oceny utraty wartości dotyczących wszystkich instrumentów finansowych. Standard wprowadza również nowy model rachunkowości zabezpieczeń w celu ujednolicenia zasad ujmowania w sprawozdaniach finansowych informacji o zarządzaniu ryzykiem.

Grupa zastosuje nowy standard od 1 stycznia 2018 roku.

W ocenie Grupy wprowadzenie MSSF 9 będzie miało istotny wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy jedynie w zakresie rachunkowości zabezpieczeń. Grupa w okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2017, zgodnie z MSR 39 ujęła w rachunku zysków i strat w pozycji „Zysk (strata) z pochodnych instrumentów finansowych” wartość czasową strategii opcyjnych w kwocie (-) 7.652 tys. zł, wartość czasową IRS w wysokości (+) 57 tys. zł oraz podatek odroczonego w kwocie 1 454 tys. zł. Zgodnie z MSSF9, od roku 2018 zarówno wartość wewnętrzną, jak i czasową opcji zabezpieczających oraz IRS w ramach rachunkowości zabezpieczeń korygować będzie kapitały Grupy. Na dzień 01 stycznia 2018 Grupa wykaże w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym efekt odwrócenia wartości czasowej opcji oraz IRS, wykazując dodatni wpływ na rachunek zysków i strat w pozycji „zyski z pochodnych instrumentów finansowych” w wysokości 7 595 tys. zł oraz zmianę w podatku odroczonego (-) 1 454 tys. zł.

Zastosowanie MSSF 9 w obszarze utraty wartości nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe. Ponadto, w wyniku zastosowania MSSF 9, zmieni się klasyfikacja niektórych aktywów finansowych.

MSSF 14 Regulatory Deferral Accounts

Nowy standard został opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później. Nowy standard ma charakter przejściowy w związku z toczącymi się pracami RMSR nad uregulowaniem sposobu rozliczania operacji w warunkach regulacji cen. Standard wprowadza zasady ujmowania aktywów i zobowiązań powstałych w związku z transakcjami o cenach regulowanych w przypadku gdy jednostka podejmie decyzję o przejściu na MSSF.

Grupa zastosuje nowy standard nie wcześniej niż z dniem ustalonym przez Unię Europejską jako data wejścia w życie tego standardu. Ze względu na przejściowy charakter standardu Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać formalnej procedury zatwierdzenia standardu i poczekać na docelowy standard.

MSSF 15 Przychody z umów z klientami

Nowy ujednolicony standard został opublikowany w dniu 28 maja 2014 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie. Standard ustanawia jednolite ramy ujmowania przychodów i zawiera zasady, które zastąpią większość szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących obecnie w MSSF, w szczególności, w MSR 18 *Przychody*, MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną* oraz związanych z nimi interpretacjach.

Grupa zastosuje nowy standard od 1 stycznia 2018 roku.

Analiza źródeł przychodów dokonana przez Grupę wykazała, iż wprowadzenie zmian w związku z zastosowaniem MSSF 15 nie będzie miało istotnego wpływu na wynik finansowy, sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitały Grupy.

Doprecyzowanie zapisów MSSF 15: Przychody z umów z klientami

Doprecyzowanie zapisów MSSF 15 zostało opublikowane w dniu 12 kwietnia 2016 roku i ma ono zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później (zgodnie z datą rozpoczęcia obowiązywania całego standardu). Celem zmian w standardzie było wyjaśnienie wątpliwości pojawiających się w trakcie analiz przedwdrożeniowych odnośnie: identyfikacji zobowiązania do spełnienia świadczenia (performance obligation), wytycznych stosowania standardu w kwestii identyfikacji zleceniodawcy/agenta oraz przychodów z licencji dotyczących własności intelektualnej, czy wreszcie okresy przejściowego przy pierwszym zastosowaniu nowego standardu.

Grupa zastosuje te regulacje wraz z datą wdrożenia MSSF 15, tj. od 1 stycznia 2018 roku.

MSSF 16 Leasing

Nowy standard został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później i dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące leasingu (m.in. MSR 17) i diametralnie zmienia podejście do umów leasingowych o różnym charakterze, nakazując leasingobiorcą wykazywanie w bilansach aktywów i zobowiązań z tytułu zawartych umów leasingowych, niezależnie od ich rodzaju.

Grupa zastosuje nowy standard od 1 stycznia 2019 roku.

MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe

Nowy standard został opublikowany w dniu 18 maja 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później. Dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15 i MSSF 9). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące umów ubezpieczeniowych (MSSF 4).

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2021 roku.

Zmiany w MSSF 10 i MSR 28: Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem

Zmiany w MSSF 10 i MSR 28 zostały opublikowane w dniu 11 września 2014 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później (termin wejścia w życie obecnie został odroczony bez wskazania daty początkowej). Zmiany doprecyzowują rachunkowość transakcji, w których jednostka dominująca traci kontrolę nad jednostką zależną, która nie stanowi „biznesu” zgodnie z definicją określoną w MSSF 3 „Połączenia jednostek”, w drodze sprzedaży wszystkich lub części udziałów w tej jednostce zależnej do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia ujmowanego metodą praw własności.

Grupa zastosuje zmiany w standardach nie wcześniej niż z dniem ustalonym przez Unię Europejską jako data wejścia w życie tego standardu. Aktualnie Komisja Europejska postanowiła odroczyć formalną procedurę zatwierdzenia zmienionych standardów.

Zmiany w MSSF 2: Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji

Zmiany w MSSF 2 zostały opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku i mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem zmian w standardzie było doprecyzowanie sposobu ujmowania niektórych rodzajów transakcji płatności na bazie akcji.

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

Zmiany w MSSF 4: *Zastosowanie MSSF 9 "Instrumenty finansowe" w MSSF 4 "Umowy ubezpieczeniowe"* opublikowane w dniu 12 września 2016 roku.

Mają one zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później.

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe

Nowa interpretacja została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później. Celem interpretacji jest wskazanie w jaki sposób określić datę transakcji dla celów ustalenia właściwego kursu (do przeliczeń) transakcji zawartej w walucie obcej w sytuacji, gdy jednostka płaci lub otrzymuje zaliczkę w walucie obcej.

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2018 roku.

Zmiana w MSR 40 Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych

Zmiana w MSR 40 została opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub później. Jej celem jest doprecyzowanie, że przeniesienie nieruchomości z lub do nieruchomości inwestycyjnych może nastąpić wtedy, i tylko wtedy, gdy nastąpiła zamiana sposobu użytkowania nieruchomości.

Grupa zastosuje zmieniony standard od 1 stycznia 2018 roku.

KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego

Nowa interpretacja została opublikowana w dniu 7 czerwca 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Celem interpretacji jest wskazanie w jaki sposób ująć w sprawozdaniach finansowych podatek dochodowy w przypadkach, gdy istniejące przepisy podatkowe mogą pozostawiać pole do interpretacji i różnicy zdań pomiędzy jednostką i organami podatkowymi.

Grupa zastosuje nową interpretację od 1 stycznia 2019 roku.

Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą

Zmiana w MSSF 9 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla aktywów finansowych, które mogą zostać spłacone wcześniej na podstawie warunków umownych i, formalnie, mogłyby nie spełniać wymogów testu „płatność wyłącznie kapitału i odsetek”, co wykluczałoby ich wycenę w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Grupa zastosuje zmieniony standard od 1 stycznia 2019 roku.

Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Zmiana w MSR 28 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach w sytuacji, gdy nie są one wyceniane metodą praw własności.

Grupa zastosuje zmieniony standard od 1 stycznia 2019 roku.

Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (*Annual Improvements 2015-2017*)

W dniu 12 grudnia 2017 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących standardów:

- MSSF 3 *Połączenia jednostek*, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia kontroli jednostka ponownie wycenia posiadane udziały we wspólnym działaniu,
- MSSF 11 *Wspólne ustalenia umowne*, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia współkontroli jednostka nie wycenia ponownie posiadanych udziałów we wspólnym działaniu,

- MSR 12 *Podatek dochodowy*, wskazując, że wszelkie podatkowe konsekwencje wypłat dywidend należy ujmować w taki sam sposób,

- MSR 23 *Koszty finansowania zewnętrznego*, nakazując zaliczać do źródeł finansowania o charakterze ogólnym również te kredyty i pożyczki, które pierwotnie służyły finansowaniu powstających aktywów – od momentu, gdy aktywa są gotowe do wykorzystania zgodnie z zamierzonym celem (użytkowanie lub sprzedaż).

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub później.

Zmiany w MSR 19: *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu*

Zmiany w MSR 19 zostały opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Zmiany dotyczą sposobu ponownej wyceny programów zdefiniowanych świadczeń w przypadku, gdy ulegają one zmianie. Zmiany w standardzie oznaczają, że w przypadku ponownej wyceny aktywa/zobowiązania netto z tytułu danego programu należy zastosować zaktualizowane założenia w celu określenia bieżącego kosztu zatrudnienia i kosztów odsetek dla okresów po zmianie programu. Do tej pory, MSR 19 tego nie wyjaśniał precyzyjnie.

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różni się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, interpretacji oraz zmian do nich, które na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego do publikacji nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania przez kraje UE:

MSSF 14 *Regulatory Deferral Accounts* opublikowany w dniu 30 stycznia 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),

MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe*, opublikowany w dniu 18 maja 2017,

Zmiany w MSSF 10 i MSR 28: *Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* opublikowane w dniu 11 września 2014 roku (wstrzymany proces przyjęcia do stosowania przez kraje UE),

Zmiany w MSSF 2: *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji* opublikowane w dniu 20 czerwca 2016 roku,

KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej a wynagrodzenie zaliczkowe*, opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku,

Zmiana w MSR 40 *Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnych*, opublikowana w dniu 8 grudnia 2016 roku,

KIMSF 23 *Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego*, opublikowana 7 czerwca 2017 roku,

Zmiana w MSSF 9: *Przedpłaty z ujemną rekompensatą*, opublikowana 12 października 2017 roku,

Zmiana w MSR 28: *Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach*, opublikowana 12 października 2017 roku,

Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (*Annual Improvements 2015-2017*) opublikowane w dniu 12 grudnia 2017 roku,

Zmiany w MSR 19: *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu* opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku.

8. Istotne zasady rachunkowości

8.1 Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Fabryk Mebli FORTE S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych, po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF, sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie Jednostki Dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez Jednostkę Dominującą ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub pośrednio, poprzez swoje jednostki zależne, więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba, że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy Jednostka Dominująca ma możliwość kierowania polityką finansową i operacyjną danej jednostki.

8.2 Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Sprzedaż towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

Dywidendy

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

Przychody z tytułu wynajmu (leasingu operacyjnego)

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, odpisywana do rachunku zysków i strat przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

8.3 Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji jednostki dominującej w danym okresie sprawozdawczym.

8.4 Leasing**Grupa jako leasingobiorca**

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez szacowany okres użytkowania środka trwałego. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, dany składnik aktywów amortyzuje się przez krótszy z dwóch okresów: okres leasingu lub szacowany okres użytkowania.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingodawca

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Grupa jako leasingodawca zawiera umowy na wynajem lokali w nieruchomościach inwestycyjnych. Wpłaty z tytułu takich umów ujmowane są na bieżąco w przychodach w rachunku zysków i strat.

8.5 Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów kosztów finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Sprawozdania finansowe jednostek zagranicznych przeliczane są na walutę polską w następujący sposób:

- odpowiednie pozycje bilansowe po średnim kursie, ustalonym przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy;

- Möbelvertrieb Forte GmbH – EUR – 4,4240
- Forte Möbel AG – CHF – 4,1173
- FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD – INR -0,0544

- odpowiednie pozycje rachunku zysków i strat po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów ustalonych przez Narodowy Bank Polski na dzień kończący każdy miesiąc.

- Möbelvertrieb Forte GmbH – EUR – 4,3757
- Forte Möbel AG – CHF – 4,0133
- FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD – INR – 0,0576

Różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę prezentacji ujmowane są bezpośrednio w kapitale własnym jako odrębny składnik. w momencie zbycia podmiotu zagranicznego, zakumulowane odroczone różnice kursowe ujęte w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w rachunku zysków i strat.

8.6 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu środków trwałych są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia takiego środka. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki oraz zyski lub straty z tytułu różnic kursowych do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek.

Pozostałe koszty finansowe ujmowane są jako koszt okresu.

8.7 Odprawy emerytalne

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do odpraw emerytalnych. Odprawy emerytalne są wypłacane jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę. Wysokość odpraw emerytalnych zależy od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą.

Według MSR 19 odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i stopy wzrostu płac. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne.

Koszty świadczeń są podzielone na następujące składniki:

- koszty bieżącego zatrudnienia (zmiana rezerw wynikająca z narastania zobowiązań w ciągu okresu wynikającego z przyrastania stażów pracy oraz wieku pracowników)
- koszty odsetkowe (przyrost zobowiązań związany ze stopą procentową; jest produktem wartości zobowiązań z początku roku i stopy procentowej użytej do dyskonta)
- zysk/strata aktuarialna jest to zmiana wynikająca z różnic pomiędzy przyjętymi założeniami a ich realizacją oraz ze zmiany przyjętych do wyliczeń parametrów i założeń

Grupa prezentuje dwa pierwsze składniki kosztów określonych świadczeń w wynik finansowy.

Przeszacowania ujęte w pozostałych całkowitych dochodach zostają natychmiast odzwierciedlone w zyskach zatrzymanych i nie będą podlegać przeniesieniu do rachunku zysków i strat.

8.8 Płatności w formie akcji własnych

Transakcje rozliczane w instrumentach kapitałowych

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w instrumentach kapitałowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej na dzień przyznania praw. Wartość godziwa ustalana jest przez niezależnego rzeczoznawcę w oparciu o model Blacka - Scholesa. Przy wycenie transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych uwzględnia się wyłącznie czynniki rynkowe.

Koszt transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych jest ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego w okresie, w którym spełnione zostały warunki dotyczące efektywności/wyników, kończącym się w dniu, w którym określani pracownicy zdobędą pełne uprawnienia do świadczeń („dzień nabycia praw”). Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę nagród, do których prawa – w opinii Zarządu Jednostki Dominującej na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby instrumentów kapitałowych – zostaną ostatecznie nabyte.

Żadne koszty nie są ujmowane z tytułu nagród, do których prawa nie zostaną ostatecznie nabyte, z wyjątkiem nagród, w przypadku których nabycie praw zależy od warunków rynkowych, które są traktowane jako nabyte bez względu na fakt spełnienia uwarunkowań rynkowych, pod warunkiem spełnienia wszystkich innych warunków dotyczących efektywności.

W przypadku modyfikacji warunków przyznawania nagród rozliczanych w instrumentach kapitałowych, w ramach spełnienia wymogu minimum ujmowane są koszty, jak w przypadku gdyby warunki te nie uległy zmianie. Ponadto, ujmowane są koszty z tytułu każdego wzrostu wartości transakcji w wyniku modyfikacji, wycenione na dzień zmiany.

W przypadku anulowania nagrody rozliczanej w instrumentach kapitałowych, jest ona traktowana w taki sposób, jakby prawa do niej zostały nabyte w dniu anulowania, a wszelkie jeszcze nieujęte koszty z tytułu nagrody są niezwłocznie ujmowane. Jednakże w przypadku zastąpienia anulowanej nagrody nową nagrodą – określoną jako nagroda zastępcza w dniu jej przyznania, nagroda anulowana i nowa nagroda są traktowane tak, jakby stanowiły modyfikację pierwotnej nagrody, tj. w sposób opisany w paragrafie powyżej. w bieżącym okresie sprawozdawczym oraz w okresie porównywalnym nie rozliczano transakcji w instrumentach kapitałowych.

Rozwładniający wpływ wyemitowanych opcji jest uwzględniany przy ustalaniu wielkości zysku przypadającego na jedną akcję jako dodatkowe rozwodnienie akcji.

8.9 Podatki

Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww.

różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

Podatek od towarów i usług

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

8.10 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania oraz aktywowane koszty finansowania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów. Grupa kwalifikuje do środków trwałych nadane w drodze decyzji administracyjnej prawo wieczystego użytkowania gruntów, które traktowane jest na równi z gruntem nabytym uznając, iż spełnia ono definicję aktywów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Rok 2017	Rok 2016
Budynki i budowle	25 – 50 lat	25 – 50 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	5 – 50 lat	5 – 50 lat
Urządzenia biurowe	3 – 10 lat	3 – 10 lat
Środki transportu	5 – 10 lat	5 – 10 lat
Komputery	3 – 5 lat	3 – 5 lat
Inwestycje w obcych środkach trwałych	5 – 10 lat	5 – 10 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie i w razie konieczności – koryguje z efektem od początku właśnie zakończonego roku obrotowego.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze

sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

8.11 Nieruchomości inwestycyjne

Początkowe ujęcie nieruchomości inwestycyjnych następuje według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Wartość bilansowa składnika aktywów obejmuje koszt wymiany części składowej nieruchomości inwestycyjnej w chwili jego poniesienia, o ile spełnione są kryteria ujmowania, i nie obejmuje kosztów bieżącego utrzymania tych nieruchomości.

Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wykazywane według wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym powstały.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela, zawarcie umowy leasingu operacyjnego lub zakończenie budowy/ wytworzenia nieruchomości inwestycyjnej. Jeżeli składnik aktywów wykorzystywany przez właściciela - Grupę staje się nieruchomością inwestycyjną, Grupa stosuje zasady opisane w części *Rzeczowe aktywa trwałe* aż do dnia zmiany sposobu użytkowania tej nieruchomości.

W przypadku przeniesienia nieruchomości inwestycyjnej do aktywów wykorzystywanych przez właściciela lub do zapasów, domniemany koszt takiego składnika aktywów, który zostanie przyjęty dla celów jego ujęcia w innej kategorii jest równy wartości godziwej nieruchomości ustalonej na dzień zmiany jej sposobu użytkowania.

8.12 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac badawczych i rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujemuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku właśnie zakończonego roku obrotowego.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia/kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	Patenty i licencje	Oprogramowanie komputerowe	Inne
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	5 lat	5 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Amortyzowane przez okres umowy - metodą liniową.	Metodą liniową	Metodą liniową
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich usunięcia z bilansu.

8.13 Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. w razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość tę ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmują się w pozostałych kosztach operacyjnych.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od czasu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. w takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach w ogóle nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmują się niezwłocznie jako przychód w rachunku zysków i strat. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

8.14 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa Grupy do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa trwałe (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa przeznaczone do zbycia (lub grupa do zbycia) prezentowana jest w osobnej pozycji aktywów. Jeżeli z grupą do zbycia związane są zobowiązania jakie będą przekazane w transakcji sprzedaży łącznie z grupą do zbycia, zobowiązania te prezentowane są jako osobna pozycja zobowiązań.

8.15 Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu – zarówno w odniesieniu do bieżącego, jak i poprzedniego roku – są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia ustalonej metodą średniej ważonej;
Produkty gotowe i produkty w toku	– koszt bezpośrednich materiałów i robocizny oraz odpowiedni narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych, z wyłączeniem kosztów finansowania zewnętrznego;
Towary	– w cenie nabycia ustalonej metodą średniej ważonej.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

8.16 Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki udzielone i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to inwestycje o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa finansowe nabyte w celu generowania zysku dzięki krótkoterminowym wahaniom ceny są klasyfikowane jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Instrumenty pochodne są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są to instrumenty wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy zaliczane są do aktywów obrotowych.

Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub wydzielenie wbudowanych instrumentów pochodnych jest wyraźnie zakazane. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Pożyczki udzielone i należności

Pożyczki udzielone i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym

12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych. Są one wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wszystkie pozostałe aktywa finansowe są aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, bez potrącania kosztów transakcji sprzedaży, z uwzględnieniem wartości rynkowej na dzień bilansowy. w przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, odnosi się na kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. w momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniony w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

8.17 Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu). Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio lub poprzez rezerwę. Kwotę straty ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych składników aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w rachunku zysków i strat w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i – w przypadku aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy

procentowej – amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przeniesiona do rachunku zysków i strat. Nie można ujmować w rachunku zysków i strat odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży, chyba że w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

8.18 Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są odnoszone do rachunku zysków i strat.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Grupa dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

8.19 Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami kursów wymiany walut, to kontrakty walutowe typu forward oraz zerokosztowe strategie opcyjne. Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe na dzień bilansowy wyceniane są do wartości godziwej. Zysk lub stratę ujmuje się wówczas w rachunku zysków i strat, chyba, że dany instrument pochodny został wyznaczony jako instrument zabezpieczający w rachunkowości zabezpieczeń. w takim przypadku moment wykazania zysku lub straty zależy od charakteru powiązania zabezpieczającego.

Instrumenty pochodne prezentuje się jako aktywa, gdy ich wartość per saldo jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość per saldo jest ujemna.

8.20 Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa stosuje metodę rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, która polega na zabezpieczeniu planowanych przychodów ze sprzedaży, z którymi wiąże się ryzyko walutowe wpływające na rachunek zysków i strat i którego wystąpienie jest wysoce prawdopodobne. Głównym celem rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest zabezpieczenie przychodów operacyjnych przed zmianami kursu walutowego między datą powstania i datą realizacji ekspozycji walutowej i transakcji zabezpieczającej. Grupa stosuje do zabezpieczenia przyszłych transakcji walutowych symetryczne strategie opcyjne. w szczególności Grupa wydziela wartość wewnętrzną opcji oczekując od niej wysokiej efektywności w zabezpieczaniu powiązanej pozycji. Instrumenty zabezpieczające są, co do zasady utrzymywane do daty zapadalności. w wyjątkowych sytuacjach, jeżeli zajdzie uzasadniona potrzeba, Spółka może podjąć decyzję o rolowaniu instrumentu zabezpieczającego.

Zmiany wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających w ramach rachunkowości zabezpieczeń zalicza się do kapitałów własnych Grupy w pozycji kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających, podczas gdy zmiana wartości czasowej tych kontraktów odnoszona jest do rachunku zysków i strat Spółki. w momencie realizacji zabezpieczanego przychodu ze sprzedaży zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowane są w bieżącym wyniku finansowym w pozycji przychody ze sprzedaży dla części efektywnej oraz zyski (straty) z pochodnych instrumentów finansowych – dla części nieefektywnej.

Grupa w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia.

Nie rzadziej, niż na dzień rozpoczęcia zabezpieczenia oraz na dzień kończący rok obrotowy, dokonuje się oceny efektywności prospektywnej porównując skumulowaną zmianę wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów. Na koniec każdego miesiąca dokonuje się pomiaru efektywności zabezpieczania - efektywność retrospektywna- porównując skumulowaną zmianę wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów pieniężnych oszacowaną na podstawie danych dotyczących rynku walutowego z dnia wyceny.

Efektywność uznaje się za wysoką o ile mieści się w przedziale 80%-125%.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany, zrealizowany lub gdy nie spełnia kryteriów rachunkowości zabezpieczeń oraz gdy Grupa unieważni powiązanie zabezpieczające. Wówczas skumulowane zyski lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego ujęte w kapitałach pozostają w nich do momentu zajścia planowanej transakcji. Jeżeli transakcja nie będzie realizowana, skumulowany wynik netto ujęty w kapitałach przenoszony jest niezwłocznie do rachunku zysków i strat.

Grupa stosuje również rachunkowość zabezpieczeń instrumentów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej (transakcja IRS). w przypadku rachunkowości zabezpieczającej ryzyko stopy procentowej Grupa bada efektywność powiązania zabezpieczającego. Przyjęta metodologia testu retrospektywnego pozwala identyfikować wartości księgowane w kapitałach własnych Grupy w pozycji kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających (w części efektywnej) oraz w działalności finansowej rachunku zysku i strat (w części nieefektywnej).

8.21 Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 1 do 3 miesięcy, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Należności nieściągalne są spisywane do rachunku zysków i strat w momencie stwierdzenia ich nieściągalności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

8.22 Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nie przekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

8.23 Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

Zyski i straty są ujmowane w rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku naliczania kosztu metodą efektywnej stopy procentowej.

8.24 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są wyznaczone do rachunkowości zabezpieczeń. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione:

- (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub
- (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub
- (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w rachunku zysków i strat jako pozostałe koszty lub przychody operacyjne.

Zobowiązania finansowe, niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstające z tytułu zamiany różnice odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w rachunku zysków i strat.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

8.25 Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

9. Informacje dotyczące segmentów działalności

Od 1 stycznia 2009 obowiązuje nowy MSSF 8 „Segmenty operacyjne”. Zgodnie z wymogami niniejszego standardu, należy identyfikować segmenty operacyjne w oparciu o wewnętrzne raporty dotyczące tych elementów Grupy, które są regularnie weryfikowane przez osoby decydujące o przydzieleniu zasobów do danego segmentu i oceniające jego wyniki finansowe.

Wewnętrzne analizy i raporty dla potrzeb zarządczych Jednostki Dominującej w Grupie bazują na geograficznych kierunkach sprzedaży. Zasadniczo do każdego kierunku sprzedaży jest przypisana osoba, która bezpośrednio odpowiada za realizację planów sprzedaży oraz wyniki finansowe.

W związku z tym, iż dla kierunków sprzedaży nie ma możliwości uzyskania oddzielnych informacji finansowych, które podlegałyby obowiązkowi ujawnienia, Zarząd Jednostki Dominującej podjął decyzję o nie wydzielaniu segmentów operacyjnych w rozumieniu MSSF 8.

10. Sezonowość działalności

W przychodach ze sprzedaży Grupy w skali roku obserwowana jest sezonowość.

Poniżej zaprezentowano wartość przychodów ze sprzedaży osiągnięte na przestrzeni ostatnich dwóch lat:

	Kraj	udział w całkowitej sprzedaży kwartału %	Export	udział w całkowitej sprzedaży kwartału %	Przychody ze sprzedaży produktów, materiałów, towarów i usług	Udział % sprzedaży rocznej
I kwartał 2017	36 263	12%	257 396	88%	293 659	27%
II kwartał 2017	35 880	15%	206 715	85%	242 595	22%
III kwartał 2017	45 155	17%	222 595	83%	267 750	24%
IV kwartał 2017	45 095	15%	247 131	85%	292 226	27%
Razem 2017	162 393	15%	933 837	85%	1 096 230	100%
I kwartał 2016	37 943	13%	262 202	87%	300 145	28%
II kwartał 2016	35 487	15%	204 851	85%	240 338	22%
III kwartał 2016	48 891	20%	196 100	80%	244 991	22%
IV kwartał 2016	44 975	15%	259 958	85%	304 933	28%
Razem rok 2016	167 296	15%	923 111	85%	1 090 407	100%

11. Przychody i koszty**11.1 Przychody ze sprzedaży i struktura geograficzna**

Przychody ze sprzedaży	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów:	1 088 759	1 083 534
- produkty	1 072 591	1 062 951
- towary	7 993	9 023
- materiały	8 175	11 560
Przychody ze sprzedaży usług:	7 471	6 873
Przychody netto ze sprzedaży, ogółem	1 096 230	1 090 407
Struktura geograficzna :		
- kraj	162 393	167 296
- eksport	933 837	923 111
Przychody netto ze sprzedaży, ogółem	1 096 230	1 090 407
- w tym od jednostek powiązanych	2 346	4 163

Informacje o wiodących klientach

Największymi odbiorcami wyrobów Grupy jest Grupa Steinhoff International z siedzibą w RPA oraz Roller GmbH z siedzibą w Niemczech. Udziały obrotów z Roller GmbH oraz z Grupą Steinhoff przekroczyły 10 % w przychodach ze sprzedaży Emitenta. Brak jest formalnych powiązań odbiorców z Grupą.

11.2 Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	612	79
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	106	145
Aktualizacja wyceny nieruchomości inwestycyjnych	572	-
Dotacje	142	28
Darowizny i odszkodowania	683	2 647
Pozostałe	612	660
Pozostałe przychody operacyjne, ogółem	2 727	3 559

11.3 Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Utworzenie odpisów aktualizujących	679	2 586
Likwidacja oraz odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych	964	133
Złomowanie zapasów	2 767	4 092
Darowizny	527	740
Kary i odszkodowania	2 318	298
Strata ze zbycia rzeczowych aktywów trwałych	-	200
Koszty świadczeń pracowniczych	335	533
Niedobory inwentaryzacyjne	131	235
Wycena nieruchomości inwestycyjnych	1 351	-
Pozostałe	809	282
Pozostałe koszty operacyjne, ogółem	9 881	9 099

11.4 Przychody finansowe

Przychody finansowe	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Dywidendy od jednostek powiązanych nie objętych konsolidacją	278	260
Odsetki	134	546
Różnice kursowe od aktywów i zobowiązań finansowych	8 862	-
Przychody finansowe, ogółem	9 274	806

11.5 Koszty finansowe

Koszty finansowe	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Odsetki od kredytów i leasingu	8 145	2 881
Różnice kursowe od aktywów i zobowiązań finansowych	-	3 157
Pozostałe	64	29
Koszty finansowe, ogółem	8 209	6 067

11.6 Koszty według rodzajów

Koszty według rodzajów	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Amortyzacja	26 946	22 699
Zużycie materiałów i energii	534 705	497 815
Usługi obce	203 392	200 099
Podatki i opłaty	10 177	9 380
Wynagrodzenia	164 730	148 797
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	41 762	36 226
Pozostałe koszty rodzajowe	13 525	9 194
	995 237	924 210
Zmiana stanu zapasów produktów i rozliczeń międzyokresowych	(11 988)	2 738
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	(4 086)	(3 417)
Koszty sprzedaży	(238 929)	(225 684)
Koszty ogólnego zarządu	(52 061)	(51 262)
Koszt wytworzenia sprzedanych produktów i usług	688 173	646 585
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	11 222	16 853
Koszt własny sprzedaży	699 395	663 438

11.7 Koszty amortyzacji ujęte w rachunku zysków i strat

Koszty amortyzacji w rachunku zysków i strat	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Koszty amortyzacji ujęte w:		
Koszcie własnym sprzedaży	20 771	16 333
Kosztach sprzedaży	3 652	4 525
Kosztach ogólnego zarządu	2 523	1 841
Koszt amortyzacji, ogółem	26 946	22 699

11.8 Koszty świadczeń pracowniczych

Koszty świadczeń pracowniczych	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Koszty świadczeń pracowniczych ujęte w:		
Koszcie własnym sprzedaży	137 696	112 598
Kosztach sprzedaży	34 553	39 810
Kosztach ogólnego zarządu	34 243	32 615
Koszty świadczeń pracowniczych, ogółem	206 492	185 023

12. Podatek dochodowy**12.1 Obciążenie podatkowe**

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku przedstawiają się następująco:

Podatek dochodowy	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Bieżący podatek dochodowy		
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	11 879	30 578
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	(15)	(312)
Odroczony podatek dochodowy		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	5 060	(2 795)
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	16 924	27 471

12.2 Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

Efektywna stawka podatkowa	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Zysk /(strata) brutto przed opodatkowaniem	93 994	132 033
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19% (2016: 19%)	17 859	25 086
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	(15)	(312)
Różnice przejściowe z lat ubiegłych	6	-
Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	836	852
Przychody niebędące podstawą do opodatkowania	(3 825)	(382)
Efekt różnic w stawkach podatkowych jednostek zależnych prowadzących działalność w innym systemie podatkowym	968	1 262
Nieujęte straty podatkowe	1 024	447
Pozostałe	71	518
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 18,01 % (2016: 20,81%)	16 924	27 471
Podatek dochodowy (obciążenie) wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	16 924	27 471
Podatek dochodowy przypisany działalności zaniechanej		-
	16 924	27 471

Efektywna stawka podatkowa jednostki zależnej, prowadzącej działalność w innym systemie podatkowym wynosi: MV Forte GmbH (Niemcy) – 30,6%, Forte Möbel AG – 12,2%

12.3 Odroczonego podatku dochodowego

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

Odroczony podatek dochodowy		Skonsolidowany bilans Stan na dzień		Skonsolidowany rachunek zysków i strat Za okres sprawozdawczy zakończony	
Pozycja bilansu	Tytuł różnicy przejściowej	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego					
Rzeczowe aktywa trwałe	Przeszacowanie środków trwałych i wartości niematerialnych	24 259	19 349	4 890	5 243
Rzeczowe aktywa trwałe	Ulga inwestycyjna	40	84	(44)	(51)
Rzeczowe aktywa trwałe	Odpis aktualizujący środki trwałe	-	-	-	1
Należności/Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe	Różnice kursowe	(846)	(1 281)	435	(551)
Rozliczenia międzyokresowe	Rozliczenia międzyokresowe	(4 183)	(5 236)	1 053	(2 224)
Aktywa finansowe	Odpis aktualizujący udziały	(76)	(76)	-	5
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Aktualizacja wartości należności	(199)	(291)	92	139
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Odszkodowania	-	-	-	(248)
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności; Aktywa finansowe	Odsetki naliczone	46	49	(3)	44
Zapasy	Aktualizacja wartości zapasów	(1 600)	(1 663)	63	(1 081)
Zapasy, Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	Przychody na warunkach Incoterms DDP i DAP	(938)	(1 061)	141	(305)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Rezerwa na koszty transportu	158	196	(38)	67
Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	Rezerwy na odprawy emerytalne	(310)	(282)	(28)	(102)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Rezerwa na bonusy	(4 446)	(5 228)	782	(2 400)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Wynagrodzenia i narzuty na wynagrodzenia	(829)	(802)	(27)	(37)
Należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	Krótkoterminowe inwestycje finansowe	(1 454)	(1 366)	(88)	(1 366)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	Zobowiązania przeterminowane powyżej 30 dni	-	-	-	65
	Straty możliwe do odliczenia	(2 130)	(448)	(1 682)	(448)
	Pozostałe	976	2 043	(486)	454
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego od rachunkowości zabezpieczeń		2 166	(2 179)		-
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego od świadczeń emerytalno-rentowych		(400)	(422)		-
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego ogółem		10 234	1 386	5 060	(2 795)

Podatek odroczonego w wysokości (400) tys. zł dotyczący świadczeń pracowniczych i 2 166 tys. zł dotyczący rachunkowości zabezpieczeń, został odniesiony w pozostałe całkowite dochody.

13. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników w przeliczeniu na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. w związku z powyższym, należności netto na dzień 31 grudnia 2017 roku wynoszą 200 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku: należności netto w wysokości 384 tys. zł).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Środki trwałe wniesione do Funduszu, razem		
Pożyczki udzielone pracownikom	1 711	1 661
Środki pieniężne	1 475	1 659
Zobowiązania z tytułu Funduszu	(2 986)	(2 936)
Saldo po skompensowaniu	200	384
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	4 649	4 084

14. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres, przypadającego na zwykłych akcjonariuszy Jednostki Dominującej, przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres, przypadającego na zwykłych akcjonariuszy, przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozwadniających oraz rozwadniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe).

W dniu 8 września 2017 roku nastąpiło podwyższenie kapitału podstawowego w Jednostce Dominującej z 23 901 084 szt. akcji do 23 930 769 szt. Podwyższenie było wynikiem objęcia przez Członka Zarządu Pana Gerta Coopmanna 29 685 szt. akcji serii H o wartości nominalnej 1 zł każda, wyemitowanych w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego na podstawie uchwały nr 19/2014 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Jednostki Dominującej z dnia 10 czerwca 2014 r. w związku z realizacją Programu Motywacyjnego. Szersze informacje na temat realizowanego Programu Motywacyjnego zawiera nota 38.5

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję:

	Za okres sprawozdawczy zakończony	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	77 070	104 562
Zysk (strata) netto	77 070	104 562
Zysk (strata) netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	77 070	104 562
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję	23 930 769	23 901 084
Skorygowana średnia ważona liczba akcji zwykłych zastosowana do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	23 910 381	23 901 084

	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Zysk (strata) na jedną akcję przypadający Akcjonariuszom Spółki na koniec okresu (w złotych)		
– podstawowy	3,22	4,38
– rozwodniony	3,22	4,38

W okresie między dniem bilansowym a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych.

15. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Na moment publikacji niniejszego sprawozdania, Zarząd Jednostki Dominującej nie przedstawił jeszcze szczegółów dotyczących stanowiska Zarządu w sprawie ewentualnej wypłaty dywidendy za rok 2017.

Uchwałą Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 17 maja 2017 roku została podjęta decyzja o podziale zysku netto Jednostki Dominującej w wysokości 97 195 tysięcy zł za rok obrotowy 2016 z przeznaczeniem kwoty 4 780 tysięcy zł na wypłatę dywidendy oraz kwoty 92 415 tysięcy zł na kapitał rezerwowy. Dywidenda została wypłacona w dniu 9 czerwca 2017 roku i wyniosła 0,20 zł na 1 akcję.

16. Leasing**16.1 Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu**

Grupa jako leasingobiorca na dzień 31 grudnia 2017 roku posiada umowy leasingu finansowego maszyn, urządzeń oraz środków transportu z opcją zakupu. Zabezpieczeniem przedmiotu leasingu są weksle in blanco.

Okresy, na jakie zostały zawarte umowy leasingu wynoszą: 60 miesięcy dla maszyn i urządzeń oraz 25-36 miesięcy dla środków transportu oraz 50 miesięcy dla serwerów.

Wartość resztową ustalono na ok. 1% wartości początkowej przedmiotów leasingu dla maszyn i urządzeń, ok. 7% dla środków transportu oraz 1% dla sprzętu IT.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe przedstawiają się następująco:

	Oplaty minimalne	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
W okresie 1 roku	705	1 135
W okresie od 1 do 2 lat	307	632
W okresie od 2 do 5 lat	-	236
Powyżej 5 lat	-	-
Minimalne opłaty leasingowe, ogółem	1012	2 003
Minus koszty finansowe	(32)	(85)
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	980	1 918
Krótkoterminowe	679	1 076
Długoterminowe	301	842

Rzeczowe aktywa trwale użytkowane na bazie umów leasingu finansowego

	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Maszyny i urządzenia	258	492
Środki transportu	722	1 426
	980	1 918

16.2 Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca

Grupa zawarła w roku sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2016 roku umowy leasingu operacyjnego środków transportu. Okres trwania umów wynosi 24 miesiące, wartość resztową skalkulowano na 64 % wartości początkowej przedmiotów leasingu.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
W okresie 1 roku	300	218
W okresie od 1 do 5 lat	87	94
Powyżej 5 lat	-	-
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe, ogółem	387	312

16.3 Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca

Grupa zawarła w roku sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2016 roku umowy leasingu operacyjnego dotyczące najmu lokali handlowych w obiekcie we Wrocławiu przy ul. Brücknera 25-43, w Przemyśle przy ul. Bakończyckiej oraz w Bydgoszczy przy ul. Poznańskiej.

Większość umów zawartych jest na czas nieokreślony z 3 miesięcznym okresem wypowiedzenia.

Najdłuższa umowa na czas określony zawarta została do 01.01.2027 roku.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów nieodwoływalnego leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
W okresie 1 roku	3 761	3 506
W okresie od 1 do 5 lat	2 579	2 712
Powyżej 5 lat	1 690	1 478
Przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych, ogółem	8 030	7 696

17. Świadczenia pracownicze**17.1 Programy akcji pracowniczych**

Szczegółowy opis programu motywacyjnego znajduje się w notce 38.5.

17.2 Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy. w związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuariálną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych. Kluczowa kadra kierownicza objęta jest świadczeniami na takiej samej zasadzie jak pozostali pracownicy. Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli.

Zarówno w okresie sprawozdawczym, jak i okresie porównawczym, wycena została sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego.

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	Na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Stopa dyskontowa (%)	3,2%	3,5%
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	2,5%	2,5%
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	10,0%-13,7%	11,2-14,2%
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	3,5%	3,5%

Rezerwa na świadczenia emerytalne i rentowe	Zmiana stanu	
	2017	2016 skorygowany
Stan na 1 stycznia	3 817	3 562
Różnice kursowe z przeliczenia	-	4
Koszty odsetkowe	130	100
Koszty bieżącego zatrudnienia	442	389
Koszty przeszłego zatrudnienia i ograniczenia programu świadczeń	186	137
Wypłacone świadczenia	(424)	(96)
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń demograficznych	(42)	-
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń ekonomicznych	84	(177)
Aktuarialny zysk/(strata) z różnic pomiędzy założeniami a realizacją	(160)	(102)
Zyski/straty z rozliczenia programu świadczeń	-	-
Stan na 31 grudnia	4 033	3 817

W tym:

długoterminowa	3 601	3 395
krótkoterminowa	432	422

Krótkoterminowa rezerwa na świadczenia emerytalne i rentowe została ujęta w pozycji : "Zobowiązania krótkoterminowe", pozycja „Rezerwy”.

Kwoty ujmowane w całkowitych dochodach:

	2017	2016 skorygowany
Koszty świadczeń:		
Koszty bieżącego zatrudnienia	(442)	(389)
Koszt odsetkowy	(130)	(100)
Koszty przyszłego zatrudnienia	(186)	(137)
Składniki kosztów programu ujęte w wyniku finansowym:	(758)	(626)
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń demograficznych	42	-
Aktuarialny zysk/(strata) ze zmian założeń ekonomicznych	(84)	177
Aktuarialny zysk/(strata) z różnic pomiędzy założeniami a realizacją	160	103
Bieżące składniki kosztów programu ujęte w kapitałach własnych	118	280
Odroczony podatek dotyczący świadczeń	(22)	(53)
Łączna kwota kosztów programu ujęta w kapitałach	25	(92)
Razem koszty roku:	(640)	(346)

Zgodnie z MSR 19 poniżej zaprezentowano wrażliwość zobowiązań na zmiany stopy dyskontowej i stopy wzrostu wynagrodzeń. Przyjęto wzrost i spadek stóp o 0,5%. Zarówno w okresie sprawozdawczym, jak i w okresie porównawczym, wycena została sporządzona przy zastosowaniu metody prognozowanego kosztu jednostkowego.

Założenia	% zmiana	Wpływ na rezerwę na świadczenia emerytalne i rentowe
Stopa dyskontowa (%)	0,5%	(149)
	(0,5%)	160
Przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń (%)	0,5%	161
	(0,5%)	(152)

18. Rzeczowe aktywa trwałe

	Na dzień 31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Grunty	24 984	21 510
Budynki i budowle	181 420	111 742
Urządzenia techniczne i maszyny	137 284	125 904
Środki transportu	14 385	7 851
Pozostałe środki trwałe	9 757	7 954
Środki trwałe w budowie	430 393	87 008
Rzeczowe aktywa trwałe, ogółem	798 223	361 969

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2017 roku	21 510	111 742	125 904	7 851	7 954	87 008	361 969
Zwiększenia stanu	3 743	75 193	29 126	9 165	3 576	458 389	579 192
W tym leasing finansowy	-	-	-	248	-	-	248
Inne zmniejszenia , w tym:	(187)	(1 101)	(9 801)	(1 324)	(47)	(114 337)	(126 797)
sprzedaż	(184)	-	(6 623)	(817)	(10)	-	(7 634)
likwidacja	(3)	(1 101)	(3 178)	(507)	(37)	-	(4 826)
przyjęcie środków trwałych do użytkowania	-	-	-	-	-	(114 337)	(114 337)
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia składników majątku	-	487	9 385	1 022	44	-	10 938
Odpis amortyzacyjny za okres	-	(4 906)	(17 332)	(2 295)	(1 770)	-	(26 303)
Korekta z tytułu różnic kursowych	(82)	5	2	(34)	-	(667)	(776)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	24 984	181 420	137 284	14 385	9 757	430 393	798 223
Na dzień 1 stycznia 2017 roku							
Wartość brutto	21 507	138 881	256 235	18 895	12 279	87 008	534 805
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	3	(27 139)	(130 331)	(11 044)	(4 325)	-	(172 836)
Wartość netto	21 510	111 742	125 904	7 851	7 954	87 008	361 969
Na dzień 31 grudnia 2017 roku							
Wartość brutto	24 984	212 973	275 560	26 736	15 808	430 393	986 454
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(31 553)	(138 276)	(12 351)	(6 051)	-	(188 231)
Wartość netto	24 984	181 420	137 284	14 385	9 757	430 393	798 223

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	14 986	84 204	112 631	7 573	4 845	35 164	259 403
Zwiększenia stanu	7 391	31 196	28 590	2 348	4 366	116 130	190 021
W tym leasing finansowy	-	-	-	843	-	-	843
Inne zmniejszenia , w tym:	(923)	(108)	(556)	(925)	(102)	(64 297)	(66 911)
sprzedaż	(752)	-	(161)	(706)	(4)	(211)	(1 894)
likwidacja	(171)	(108)	(395)	(219)	(98)	(60)	(1 051)
przyjęcie środków trwałych do użytkowania	-	-	-	-	-	(64 026)	(64 026)
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia składników majątku	3	45	475	646	98	-	1 267
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	-	-	-	(60)	(60)
Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości odniesionego w rachunek zysków i strat	-	-	3	-	-	60	63
Odpis amortyzacyjny za okres	-	(3 595)	(15 239)	(1 813)	(1 254)	-	(21 901)
Korekta z tytułu różnic kursowych	53	-	-	22	1	11	87
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	21 510	111 742	125 904	7 851	7 954	87 008	361 969
Na dzień 1 stycznia 2016 roku							
Wartość brutto	14 986	107 793	228 201	17 450	8 014	35 164	411 608
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(23 589)	(115 570)	(9 877)	(3 169)	-	(152 205)
Wartość netto	14 986	84 204	112 631	7 573	4 845	35 164	259 403
Na dzień 31 grudnia 2016 roku							
Wartość brutto	21 507	138 881	256 235	18 895	12 279	87 008	534 805
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	3	(27 139)	(130 331)	(11 044)	(4 325)	-	(172 836)
Wartość netto	21 510	111 742	125 904	7 851	7 954	87 008	361 969

Rzeczowe aktywa trwałe ogółem pozostające w dyspozycji Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku osiągnęły wartość 798 223 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 361 969 tys. zł). Składały się na nie wyżej wykazane kwoty.

Aktywa oddane w zastaw jako zabezpieczenie

Wartość bilansowa środków trwałych użytkowanych na dzień 31 grudnia 2017 roku przez Grupę na mocy umów leasingu finansowego oraz umów dzierżawy z opcją wykupu wynosi 1 905 tys. zł, z czego 369 tys. zł dotyczy leasingu maszyn i urządzeń, 1 536 tys. zł leasingu środków transportu (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 3 145 tys. zł).

Grunty i budynki o wartości bilansowej 278 556 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 102 743 tys. zł) objęte są hipotekami ustanowionymi w celu zabezpieczenia kredytów bankowych Grupy (nota 30 - oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki).

Dodatkowo maszyny i urządzenia o wartości bilansowej 396 383 tys. zł objęte są zastawem rejestrowym (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 168 278 tys. zł).

W okresie sprawozdawczym zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku skapitalizowane koszty finansowania zewnętrznego wynosiły 8 519 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 2 740 tys. zł).

Kupno i sprzedaż

W okresie 12 miesięcy zakończonym 31 grudnia 2017 roku Grupa dokonała zakupu środków trwałych o wartości 464 608 tys. zł (w okresie porównawczym zakończonym 31 grudnia 2016: 125 837 tys. zł) oraz sprzedała środki trwałe o wartości netto: 722 tys. zł (w okresie porównawczym zakończonym 31 grudnia 2016: 464 tys. zł).

Do najistotniejszych inwestycji Grupy w 2017 roku zaliczyć można nakłady poniesione na inwestycję związaną z budową fabryki płyty, budowę hali wystawienniczej w Niemczech, rozbudowę magazynu wysokiego składowania w Ostrowi Mazowieckiej, zakup wózków widłowych oraz modernizację dróg. W 2017 roku spółka zależna TANNE oddała do użytkowania budynek magazynowo - produkcyjny wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz uruchomiła proces oklejania płyty na nowej linii technologicznej Burkle. Kolejne etapy inwestycji przebiegają zgodnie z założonym harmonogramem. Do najważniejszych zadań inwestycyjnych w toku należą budowa budynku produkcji płyty, fundamentów technologicznych oraz montaż linii technologicznej do produkcji płyty.

Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2017 roku zobowiązania inwestycyjne Grupy wynoszą 81 435 tys. zł. Kwota ta dotyczy głównie nakładów na środki trwałe w budowie oraz zakupu maszyn i urządzeń. Część zobowiązań inwestycyjnych w wysokości 2 225 tys. zł Grupa prezentuje w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania długoterminowe”. Są to kaucje gwarancyjne, stanowiące zabezpieczenie należytego wykonania prac związanych z budową fabryki płyty. Na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązania inwestycyjne wynosiły 23 148 tys. zł.

19. Nieruchomości inwestycyjne

Grupa zalicza do nieruchomości inwestycyjnych nieruchomości, których nie wykorzystuje, lub wykorzystuje w niewielkim stopniu, na własne potrzeby prowadzonej działalności produkcyjnej i są one przez Grupę traktowane jako źródło przychodów z czynszów najmów długoterminowych.

Na dzień bilansowy w skład nieruchomości inwestycyjnych Grupy wchodzi: centra handlowe we Wrocławiu oraz w Bydgoszczy, kompleks hal magazynowych we Wrocławiu, nieruchomość w Przemyśle, lokal w Krakowie oraz grunty zlokalizowane w Sokółce.

	Zmiana wartości godziwej	
	2017	2016 skorygowany
Bilans otwarcia na początek okresu sprawozdawczego	72 946	71 660
- nakłady na modernizację	1 103	301
- przeklasyfikowanie z rzeczowych aktywów trwałych	-	-
- zakup gruntów inwestycyjnych	-	985
- przeszacowanie do wartości godziwej	(779)	-
Bilans zamknięcia na koniec okresu sprawozdawczego	73 270	72 946

Za okres sprawozdawczy zakończony		
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Przychody z tytułu czynszu z nieruchomości inwestycyjnej	4 064	3 920
Koszty z tytułu napraw i konserwacji w tym:	105	240
<i>koszty, które przynosiły przychody czynszowe w okresie</i>	<i>105</i>	<i>144</i>
<i>koszty, które nie przynosiły przychodów czynszowych w okresie</i>	<i>-</i>	<i>96</i>

Grupa nie posiada zobowiązań umownych dotyczących zakupu, budowy lub zagospodarowania nieruchomości inwestycyjnej, a także napraw, konserwacji i ulepszeń. Grupa planuje w najbliższym czasie dalszą modernizację nieruchomości w Bydgoszczy oraz rozpoczęcie modernizacji nieruchomości we Wrocławiu. Na nieruchomościach o wartości 53 750 tys. zł ustanowiono hipotekę jako zabezpieczenie zaciągniętego przez Grupę kredytu inwestycyjnego.

Hierarchia wartości godziwej

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2017 roku została potwierdzona przez niezależnych rzeczoznawców w operatach szacunkowych sporządzonych na dzień 27 i 29 grudnia 2017 roku. Do sporządzenia aktualizacji wycen rzeczoznawcy zastosowali metodę dochodową techniką kapitalizacji prostej oraz metodę porównywania parami.

Hierarchia wartości godziwej na dzień 31 grudnia 2017 roku kształtowała się następująco:

	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Wartość godziwa na dzień 31.12.2017
Nieruchomość we Wrocławiu	-	-	36 900	36 900
Nieruchomość w Bydgoszczy	-	-	19 520	19 520
Nieruchomość w Przemyśle	-	-	14 795	14 795
Nieruchomość w Krakowie	-	-	1 070	1 070
Grunty w Sokółce	-	-	985	985
			73 270	73 270

20. Wartości niematerialne

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Patenty i licencje	853	306
Pozostałe wartości niematerialne	15 287	15 299
Zakończone prace rozwojowe	477	662
Razem	16 617	16 267

	Patenty i licencje	Pozostałe	Zakończone prace rozwojowe	Ogółem
Wartość netto na 1 stycznia 2017 roku	306	15 299	662	16 267
Zwiększenia stanu	694	-	508	1 202
Zmniejszenia stanu	-	-	(437)	(437)
Odpis amortyzacyjny za okres	(147)	(10)	(569)	(726)
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia / likwidacji	-	-	313	313
Korekta z tytułu różnic kursowych	-	(2)	-	(2)
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2017 roku	853	15 287	477	16 617
Na dzień 1 stycznia 2017 roku				
Wartość brutto	5 772	16 134	1 678	23 584
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 466)	(835)	(1 016)	(7 317)
Wartość netto	306	15 299	662	16 267
Na dzień 31 grudnia 2017 roku				
Wartość brutto	6 466	16 134	1 749	24 349
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 613)	(847)	(1 272)	(7 732)
Wartość netto	853	15 287	477	16 617

	Patenty i licencje	Pozostałe	Zakończone prace rozwojowe	Ogółem
Wartość netto na 1 stycznia 2016 roku	464	15 285	660	16 409
Zwiększenia stanu	-	21	680	701
Zmniejszenie stanu	-	-	(989)	(989)
Odpis amortyzacyjny za okres	(158)	(7)	(633)	(798)
Przeklasyfikowanie wartości niematerialnych	-	-	-	-
Eliminacja umorzenia wskutek zbycia / likwidacji	-	-	944	944
Eliminacja umorzenia wskutek przeklasyfikowania	-	-	-	-
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	306	15 299	662	16 267
Na dzień 1 stycznia 2016 roku				
Wartość brutto	5 722	16 113	1 987	23 822
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 308)	(828)	(1 327)	(7 463)
Wartość netto	464	15 285	660	16 409
Na dzień 31 grudnia 2016 roku				
Wartość brutto	5 772	16 134	1 678	23 584
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 466)	(835)	(1 016)	(7 317)
Wartość netto	306	15 299	662	16 267

Wartości niematerialne pozostające w dyspozycji Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku osiągnęły wartość 16 617 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 16 267 tys. zł). Składały się na nie wyżej wykazane kwoty. Wartości niematerialne zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży na dzień 31 grudnia 2017 i 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły).

Nakłady na prace badawcze i rozwojowe

Grupa w okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2017 roku ujęła w kosztach sprzedaży kwotę 1 111 tysięcy zł z tytułu nakładów na prace badawcze (w roku 2016: 1 461 tysięcy zł) oraz kwotę 508 tysięcy zł na wartości niematerialne z tytułu prac rozwojowych (w roku 2016: 680 tysięcy zł). Prace badawczo- rozwojowe dotyczyły projektowania nowych wzorów mebli.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na wartościach niematerialnych:

W dniu 16 grudnia 2016 roku TERCEIRA Sp. z o.o. zaciągnęła w ING Bank Śląski S.A. kredyt na nabycie certyfikatów inwestycyjnych SEZAM XX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych w wysokości 145 500 tys. zł

W związku z zaciągniętym kredytem, na prawie ochronnym do znaku słowno – graficznego „FORTE” ustanowiono zastaw rejestrowy do najwyższej sumy zabezpieczenia 174.600 tys. zł

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania

Jedynym składnikiem wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania jest znak towarowy.

Grupa nie była w stanie określić okresu użytkowania znaku, ponieważ nie istnieją żadne przewidywalne ograniczenia okresu, w jakim Grupa spodziewa się czerpać korzyści ekonomiczne ze sprzedaży pod znakiem FORTE.

Utrata wartości

W związku z nieokreślonym okresem użytkowania znaku, Grupa dokonała testu na utratę jego wartości.

Metoda wyceny

Wartość użytkowa znaku została oszacowana metodą zwolnienia z opłat licencyjnych. w metodzie tej wartość określana jest na podstawie zdyskontowanych przyszłych strumieni opłat licencyjnych z uwzględnieniem umów licencyjnych zawartych na zasadach rynkowych dla porównywalnych marek.

Założenia do wyceny

Stawka opłat licencyjnych – 2%

Koszt kapitału własnego – 8,06%

Stopa dyskonta – 10,81% - 11,50% w okresie projekcji

Stopa podatku dochodowego – 19%

Okres projekcji finansowych - od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2022 roku plus szacunek wartości rezydualnej.

Dla prognozy przychodów ze sprzedaży pod marką Forte za rok 2018, czyli okres objęty najbardziej aktualnym budżetem, przyjęto 8% wzrost przychodów.

Wynik oszacowania wartości znaku, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie wykazał utraty jego wartości, z uwzględnieniem wrażliwości względem trzech kluczowych założeń wejściowych: stawki opłaty licencyjnej, stopy dyskonta oraz stopy wzrostu po 31 grudnia 2022 roku.

21. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży.

22. Długoterminowe aktywa finansowe

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016
Długoterminowe aktywa finansowe		
Akcje/ Udziały w spółkach zależnych nie notowanych na giełdzie nie objętych konsolidacją	651	651
Certyfikaty inwestycyjne	109 304	157 200
Akcje i udziały pozostałe	3	3
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe		
Należności długoterminowe	50	58
Pożyczki udzielone podmiotom powiązanym	6 913	88
Pożyczki udzielone podmiotom pozostałym	3 400	-
Inne	61	61
	120 382	158 061

Wybrane dane finansowe spółki FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT. LTD konsolidowanej metodą praw własności (udział w kapitałach spółki wynosi 50%):

WYBRANE DANE FINANSOWE WG UDZIAŁU W KAPITAŁACH SPÓŁKI	31.12.2017
Aktywa trwałe	5
Aktywa obrotowe	16 977
Suma aktywów	16 982
Kapitały	2 267
Zobowiązania długoterminowe	6 798
Zobowiązania krótkoterminowe	7 917
Suma pasywów	16 982
Wynik bieżący	(5 356)

Akcje i udziały w podmiotach zależnych wyłączonych z konsolidacji wyceniane są według kosztu historycznego po pomniejszeniu o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Dane finansowe uzyskane ze spółek zależnych, których udziały nie zostały objęte odpisami aktualizującymi, nie wskazują na wystąpienie utraty wartości udziałów, dlatego też nie przeprowadzano testów na utratę wartości udziałów w spółkach zależnych.

Udziały/akcje w jednostkach zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	Data objęcia kontroli/znaczącego wpływu	Wartość akcji/udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów/akcji
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	16.04.1999	164	-	164
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	13.12.2002	96	-	96
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	10.08.2005	6	-	6
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	15.09.2005	279	-	279
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	17.11.2005	399	(399)	-
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	12.05.2008	-	-	-
ANTWERP Sp. z o.o.	Spółka zależna	03.09.2015	5	(5)	-
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	15.03.2016	101	-	101
ANTWERP FP SP. z o.o.	Spółka zależna	11.07.2017	5	-	5
RAZEM			1 055	(404)	651

Udziały/akcje w jednostkach zależnych nie objętych konsolidacją na dzień 31 grudnia 2016 roku:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	Data objęcia kontroli/znaczącego o wpływu	Wartość akcji/udziałów wg ceny nabycia	Korekty aktualizujące wartość	Wartość bilansowa udziałów/akcji
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	16.04.1999	164	-	164
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	13.12.2002	96	-	96
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	10.08.2005	6	-	6
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	15.09.2005	279	-	279
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	17.11.2005	399	(399)	-
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	12.05.2008	-	-	-
ANTWERP Sp. z o.o.	Spółka zależna	03.09.2015	5	-	5
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	15.03.2016	101	-	101
RAZEM			1 050	(399)	651

Udziały Grupy w pozostałych jednostkach przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku

Nazwa Spółki	Siedziba	Przedmiot działalności	Wartość bilansowa udziałów
Meblopol Sp. z o.o.	Poznań	Handel	3
RAZEM			3

Udział procentowy aktywów, przychodów i wyniku spółek zależnych wyłączonych z konsolidacji na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiał się następująco:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	W sumie aktywów	W przychodach	W wyniku bieżącym
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	0,02%	0,03%	0,01%
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	0,03%	0,19%	0,49%
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	0,02%	0,13%	0,50%
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	0,03%	0,27%	0,14%
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	0,00%	0,00%	-0,08%
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	0,11%	0,08%	0,09%
ANTWERP Sp. z o.o. w likwidacji	Spółka zależna	0,00%	0,00%	0,00%
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	0,01%	0,00%	-0,02%
ANTWERP FP SP. z o.o.	Spółka zależna	0,08%	0,20%	0,06%

Udział procentowy aktywów, przychodów i wyniku spółek zależnych wyłączonych z konsolidacji na dzień 31 grudnia 2016 roku przedstawiał się następująco:

Nazwa Spółki	Charakter powiązania	W sumie aktywów	W przychodach	W wyniku bieżącym
Forte Baldai UAB	Spółka zależna	0,02%	0,02%	0,03%
Forte SK S.r.o.	Spółka zależna	0,04%	0,10%	0,26%
Forte Furniture Ltd.	Spółka zależna	0,02%	0,06%	0,04%
Forte Iberia S.l.u.	Spółka zależna	0,03%	0,03%	0,05%
Forte Mobilier Sarl	Spółka zależna	0,00%	0,00%	-0,04%
TM Handel Sp. z o.o.	Spółka zależna	0,11%	0,38%	-0,01%
ANTWERP Sp. z o.o.	Spółka zależna	0,00%	0,00%	-0,01%
FORESTIVO Sp. z o.o.	Spółka współzależna	0,01%	0,00%	0,01%

Udział procentowy oznacza udział aktywów, przychodów i wyniku spółek zależnych wyłączonych z konsolidacji w odpowiadających im pozycjach sprawozdania skonsolidowanego przed włączeniami.

Opis zabezpieczeń ustanowionych na długoterminowych aktywach finansowych:

Posiadane przez Grupę certyfikaty inwestycyjne o wartości bilansowej 109 304 tys. zł zostały objęte zastawem finansowym na rzecz ING Bank Śląski S.A. do najwyższej sumy zabezpieczenia 174.600 tys. zł i stanowią zabezpieczenie spłaty kredytu zaciągniętego przez Grupę na nabycie tychże certyfikatów.

23. Zapasy

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Materiały (według ceny nabycia)	71 500	56 314
Produkcja w toku (według kosztu wytworzenia)	25 907	22 101
Produkty gotowe:		
Według ceny nabycia/kosztu wytworzenia	74 820	66 832
Według wartości netto możliwej do uzyskania	71 440	63 672
Towary	1 404	1 659
Zapasy ogółem, według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	170 251	143 746

Na zapasach wyrobów gotowych, produkcji w toku, towarach i materiałach zostały ustanowione zabezpieczenia kredytów o wartości 59 893 tysięcy zł (w 2016 roku: 35 847 tys. zł).

Zmiany odpisu aktualizującego wartość zapasów były następujące:

	Zmiana stanu	
	2017	2016 skorygowany
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	8 754	2 733
Zwiększenie	671	6 021
Zmniejszenie	(1 006)	-
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	8 419	8 754

Wyliczenia odpisu aktualizującego zapasy ujętego w księgach Grupy dokonano na podstawie przeglądów, analiz składów wszystkich grup materiałowych, a także doświadczenia z zagospodarowania materiałów słabo rotujących.

Pozycje asortymentowe zalegające na zapasie Grupy zostały poddane wszechstronnym analizom. w przypadku indeksów, dla których w ocenie Grupy, odzyskanie pełnej wartości może budzić wątpliwości, określono jaki procent wartości jest możliwy do odzyskania w procesie produkcyjnym lub w procesie sprzedaży.

W ten sposób oszacowano, iż na moment bilansowy wartość odpisu aktualizującego wartość zapasów powinna wynosić 8 419 tys. zł (w 2016 roku: 8 754 tys. zł).

Odpis aktualizujący wartość zapasów został ujęty w rachunku zysków i strat w pozycji kosztu własnego sprzedaży – w przypadku zapasów przeznaczonych do sprzedaży oraz w pozostałych kosztach operacyjnych- w przypadku zapasów przeznaczonych do złomowania.

24. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Należności z tytułu dostaw i usług od jednostek powiązanych	2 656	267
Należności z tytułu dostaw i usług od pozostałych jednostek	122 995	154 096
Pozostałe należności budżetowe	54 304	26 454
Pozostałe należności od osób trzecich	5 956	139 818
Należności ogółem (netto)	185 911	320 635
Odpis aktualizujący należności	1 737	1 960
Należności brutto	187 648	322 595
Należności z tytułu podatku dochodowego	6 402	91

Grupa w związku z budową fabryki płyty przez TANNE Sp. z o.o. dokonała w okresie sprawozdawczym przedpłat na zakup środków trwałych w wysokości 4 796 tys. zł wykazanych w pozycji „Pozostałe należności od osób trzecich”.

Należności z tytułu dostaw i usług (brutto) o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
a) do 1 miesiąca	72 837	98 703
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	23 652	29 922
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	24	60
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	275	293
e) powyżej 1 roku	34	-
f) należności przeterminowane	30 566	27 345
Należności z tytułu dostaw i usług, razem (brutto)	127 388	156 323
Odpis aktualizujący należności	(1 737)	(1 960)
Należności z tytułu dostaw i usług, razem (netto)	125 651	154 363

Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane (brutto) z podziałem na należności niespłacone w okresie:

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
a) do 1 miesiąca	23 086	21 044
b) powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	5 917	3 094
c) powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	317	1 309
d) powyżej 6 miesięcy do 1 roku	139	403
e) powyżej 1 roku	1 107	1 495
Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane, razem (brutto)	30 566	27 345
Odpis aktualizujący należności	(1 544)	(1 704)
Należności z tytułu dostaw i usług przeterminowane, razem (netto)	29 022	25 641

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi przedstawione są w nocie 38. dodatkowych not objaśniających.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają termin płatności od 1 do 3 miesięcy.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności, właściwym dla należności handlowych Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku należności z tytułu dostaw i usług w kwocie 1 737 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 1 960 tys. zł) zostały uznane za trudno ściągalne i w związku z tym objęte odpisem.

Odpis aktualizujący wartość należności został ujęty w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne.

Zmiany odpisu aktualizującego należności były następujące:

Odpisy aktualizujące należności	Zmiana stanu	
	2017	2016 skorygowany
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	1 960	2 694
Różnice kursowe	(34)	21
Utworzenie	679	1 053
Wykorzystanie	(256)	(1 772)
Rozwiązanie	(612)	(36)
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	1 737	1 960

Poniżej przedstawiono analizę wiekową należności z tytułu dostaw i usług na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku:

	Razem	Nieprzeteterminowane	Przeteterminowane, lecz ściągane				
			< 30 dni	30 – 90 dni	90 – 180 dni	180-365 dni	>365 dni
31 grudnia 2017	125 651	96 629	23 086	5 908	23	5	-
31 grudnia 2016 skorygowany	154 363	128 722	21 044	3 094	1 309	194	-

25. Pochodne instrumenty finansowe

Wartość godziwa instrumentów pochodnych	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Długoterminowe należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	33 433	-
Krótkoterminowe należności z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	18 210	-
Długoterminowe zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	-	13 916
Krótkoterminowe zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	(1 492)	4 744
	50 151	18 660

26. Rozliczenia międzyokresowe czynne

Rozliczenia międzyokresowe czynne	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Ubezpieczenia majątkowe i komunikacyjne	1 411	1 571
Targi	185	108
Rozliczenie kosztów projektów	1 229	910
Podróże służbowe	24	222
Licencje	109	-
Pozostałe	1 046	420
Rozliczenia międzyokresowe czynne, razem	4 004	3 231

27. Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe

Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Udzielone pożyczki	62	1 030
Odsetki od udzielonych pożyczek	27	8
Pozostałe aktywa finansowe	110	124
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe, razem	199	1 162

Szczegóły dotyczące pożyczek udzielonych podmiotom powiązanym przedstawione są w punkcie 38 dodatkowych not objaśniających.

W dniu 23.06.2016 roku Jednostka Dominująca udzieliła pożyczki spółce Furnirex Sp. z o.o. na kwotę 1 000 tys. zł. Zgodnie z umową pożyczki ostatnie ciągnięcie mogło nastąpić do dnia 31.03.2017 roku. Termin spłaty pożyczki został ustalony do dnia 31.12.2017 roku. W dniu 6 marca 2017 podpisano aneks podwyższający kwotę pożyczki do 3 400 tys. zł z terminem spłaty do dnia 31 stycznia 2020 roku. Na dzień bilansowy pożyczka jest wykazana w długoterminowych aktywach finansowych (nota 22)

28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Środki pieniężne w banku i w kasie	52 292	58 260
Inne środki pieniężne (lokaty overnight i lokaty poniżej 3 m-cy)	576	37 618
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty, razem	52 868	95 878

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednostkowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosi 52 868 tys. zł (31 grudnia 2016 roku: 95 878 tys. zł).

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa posiada środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w wysokości 5 650 tys. zł (31 grudnia 2016: 3 803 tys. zł). Środki te zostały zgromadzone na wyodrębnionym rachunku bankowym i na mocy umowy kredytowej zablokowane do momentu spłaty zobowiązania inwestycyjnego spółki zależnej TANNE Sp. z o.o. Ostateczny termin spłaty zobowiązania przypada na październik 2018 roku.

29. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/rezerwowe**29.1 Kapitał podstawowy**

Kapitał akcyjny (akcje w sztukach)	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Akcje zwykłe serii A o wartości nominalnej 1 złoty każda	8 793 992	8 793 992
Akcje zwykłe serii B o wartości nominalnej 1 złoty każda	2 456 380	2 456 380
Akcje zwykłe serii C o wartości nominalnej 1 złoty każda	6 058 000	6 058 000
Akcje zwykłe serii D o wartości nominalnej 1 złoty każda	2 047 619	2 047 619
Akcje zwykłe serii E o wartości nominalnej 1 złoty każda	4 327 093	4 327 093
Akcje zwykłe serii F o wartości nominalnej 1 złoty każda	68 000	68 000
Akcje zwykłe serii G o wartości nominalnej 1 złoty każda	150 000	150 000
Akcje zwykłe serii H o wartości nominalnej 1 złoty każda	29 685	-
	23 930 769	23 901 084

W dniu 8 września 2017 r. nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego w Jednostce Dominującej z kwoty 23 901 084 zł do kwoty 23 930 769 zł w wyniku objęcia przez Członka Zarządu Pana Gerta Coopmanna 29 685 szt. akcji serii H o wartości nominalnej 1 zł każda, wyemitowanych w ramach warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego na podstawie uchwały nr 19/2014 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Jednostki Dominującej z dnia 10 czerwca 2014 r. w związku z realizacją Programu Motywacyjnego.

Uchwałą Nr 1019/2017 Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 6 września 2017 roku, akcje serii H z dniem 8 września 2017 roku zostały wprowadzone w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym.

Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 1 złoty i zostały w pełni opłacone lub pokryte wkładem rzeczowym.

Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do głosu oraz co do dywidendy i prawa zwrotu z kapitału.

Akcjonariusze o znaczącym udziale

Lista akcjonariuszy posiadających, co najmniej 5% ogólnej liczby akcji Jednostki Dominującej, na dzień 5 kwietnia 2018 roku.

L.p.	Akcjonariusz	Liczba posiadanych akcji i głosów	% udział w kapitale zakładowym	% udział w ogólnej liczbie głosów
1.	MaForm SARL	7 763 889	32,44%	32,44%
2.	Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK	2 300 000	9,61%	9,61%
3.	SKARBIEC Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. *	2 149 448	8,98%	8,98%
4.	ING Otwarty Fundusz Emerytalny	1 200 000	5,01%	5,01%

* w tym Bentham Sp. z o. o. 2.050.000 akcji, 8,57% akcji w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów

29.2 Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

W okresie objętym raportem nie nastąpiła zmiana wysokości kapitału.

29.3 Pozostałe kapitały

Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Skumulowany wynik osiągnięty na instrumentach finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne na początek okresu obrotowego	(9 291)	4 595
Kwota ujęta w kapitale własnym w okresie sprawozdawczym z tytułu transakcji zabezpieczających	71 940	(17 013)
Kwota przeniesiona do rachunku zysków i strat z tytułu:		
- nieefektywności zrealizowanych transakcji		-
- realizacji transakcji podlegających zabezpieczeniu	(2 725)	(130)
- zaprzestania rachunkowości zabezpieczeń		-
Odroczony podatek dochodowy	(13 445)	3 257
Skumulowany wynik osiągnięty na instrumentach finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne na koniec okresu obrotowego	46 479	(9 291)

Pozostałe kapitały rezerwowe i zapasowe

	Kapitał zapasowy tworzony ustawowo	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	1 250	247 829	249 079
Odpis z zysku na inwestycje i finansowanie działalności bieżącej Grupy	-	109 728	109 728
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	1 250	357 557	358 807

	Kapitał zapasowy tworzony ustawowo	Pozostałe kapitały rezerwowe	Razem
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	1 250	193 794	195 044
Odpis z zysku na inwestycje i finansowanie działalności bieżącej Grupy	-	54 035	54 035
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	1 250	247 829	249 079

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, spółki wchodzące w skład Grupy są obowiązane tworzyć kapitał zapasowy na pokrycie strat. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółek, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego.

O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowych sprawozdaniach i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na podstawie uchwał Walnego Zgromadzenia Jednostki Dominującej kapitał rezerwowy może być przeznaczony w szczególności na podwyższenie kapitału zakładowego lub dywidendę dla akcjonariuszy.

29.4 Zyski zatrzymane

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Zysk netto	76 965	104 575
Niepodzielony wynik finansowy	31 286	41 121
	108 251	145 696

Niepodzielony wynik finansowy pochodzi z wyceny majątku trwałego do wartości godziwych ustalonych na moment przejścia Grupy na MSSF, z tytułu wyceny świadczeń emerytalnych, jak również z korekty błędu podstawowego opisanego w notcie nr 6, pomniejszonych o podatek odroczonego.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy (31 grudnia 2016: nie wystąpiły)

29.5 Udziały mniejszości

	Zmiana stanu	
	2016	2016
Na dzień 1 stycznia	3 206	3 662
Wypłata dywidendy akcjonariuszom niekontrolującym	-	-
Udział w wyniku jednostek zależnych	105	(13)
Podwyższenie kapitału w spółce zależnej transakcja z udziałowcami niekontrolującymi	-	(443)
Na dzień 31 grudnia	3 311	3 206

29.6 Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji

MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji” wymaga, by jednostki gospodarcze, które prowadziły działalność w warunkach hiperinflacji przeliczyły składniki kapitału własnego (z wyłączeniem zysków zatrzymanych oraz wszelkich nadwyżek z aktualizacji wyceny aktywów) stosując ogólny indeks cen począwszy od dat, w których kapitały te zostały wniesione lub powstały w inny sposób. Przyjmuje się, że w Polsce hiperinflacja występowała w latach 1989 – 1996.

Zdaniem Zarządu wątpliwości budzić może ujmowanie wspomnianej korekty jako niepokrytej straty z lat ubiegłych w sytuacji, gdy nie jest jasne, jakie skutki wywołuje korekta na gruncie KSH. w tej sytuacji zdaniem Zarządu ujęcie korekty hiperinflacyjnej bezpośrednio w kapitałach Grupy prezentowanych w bilansie mogłoby być mylące dla czytelników tego sprawozdania, z tego powodu biorąc pod uwagę zapisy MSR 1. 17 odpowiednie kwoty i sposób przeliczenia zostały ujęte jedynie w poniższej tabeli (w tys. zł). Uwzględniając poniżej przedstawioną informację sprawozdanie finansowe rzetelnie przedstawia sytuację majątkową i finansową oraz przepływy pieniężne Grupy i jest zgodne z MSSF.

Kapitał podstawowy w księgach na koniec 1996 roku	17 308
Kapitał podstawowy po uwzględnieniu wskaźników hiperinflacji	25 758
Efekt korekty hiperinflacyjnej na kapitale podstawowym	(8 450)
Kapitał zapasowy w księgach na koniec 1996 roku	50 273
Kapitał zapasowy po uwzględnieniu wskaźników hiperinflacji	60 277
Efekt korekty hiperinflacyjnej na kapitale zapasowym	(10 004)
Łączny efekt korekty hiperinflacyjnej na zyskach zatrzymanych	(18 454)

30. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

Krótkoterminowe	Nominalna stopa procentowa %	Termin spłaty	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
mBank S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 2 400 tys. EUR - część krótkoterminowa	1M EURIBOR	do 31.12.2018	2 307	2 654
PKO BP S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 3 500 tys. EUR – część krótkoterminowa	1M EURIBOR	do 22.12.2018	3 744	4 075
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny cz. A w wysokości 985 tys. EUR- część krótkoterminowa	3M EURIBOR	do 29.09.2017	-	2 615
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny cz. A1 w wysokości 1 265 tys. EUR- część krótkoterminowa	3M EURIBOR	do 31.03.2020	1 759	133
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny cz. B w wysokości 4 250 tys. EUR- część krótkoterminowa	3M EURIBOR	do 31.12.2021	3 940	2 089
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny B w wysokości 15 500 tys. zł	1M WIBOR	do 15.09.2017	-	15 500
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny A w wysokości 130 000 tys. zł	1M WIBOR	do 16.12.2019	21 259	-
PKO BP S.A. i BGK – kredyt inwestycyjny 140 000 tys. EUR	3 M EURIBOR	do 17.10.2024	12 282	-
Razem krótkoterminowe			45 291	27 066

Długoterminowe	Nominalna stopa procentowa %	Termin spłaty	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
PKO BP S.A.– kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł - część długoterminowa	w zależności od waluty wykorzystania 1M WIBOR lub 1M EURIBOR	do 09.06.2019	44 764	61 936
ING Bank Śląski S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł- część długoterminowa	w zależności od waluty wykorzystania 1M WIBOR lub 1M EURIBOR lub 1M LIBOR	do 30.06.2019	54 717	79 736
mBank S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 5 000 tys. EUR- część długoterminowa	w zależności od waluty wykorzystania O/N WIBOR lub O/N EURIBOR lub O/N LIBOR	do 12.12.2019	15 834	5 533

PKO BP S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 3 500 tys. EUR – część długoterminowa	1M EURIBOR	do 22.12.2018	-	2 447
mBank S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 2 400 tys. EUR- część długoterminowa	1M EURIBOR	do 31.12.2018	-	3 156
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny cz. A1 w wysokości 1 265 tys. EUR- część krótkoterminowa	3M EURIBOR	do 31.03.2020	2 198	399
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny cz. B w wysokości 4 250 tys. EUR- część długoterminowa	3M EURIBOR	do 31.12.2021	11 819	16 715
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny cz. B1 w wysokości 750 tys. EUR- część długoterminowa	3M EURIBOR	do 31.12.2021	3 126	-
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny A w wysokości 130 000 tys. zł	1M WIBOR	do 16.12.2019	100 514	125 643
PKO BP S.A. i BGK – kredyt inwestycyjny 140 000 tys. EUR	3 M EURIBOR	do 17.10.2024	294 777	95 698
Razem długoterminowe			527 749	391 263

Zabezpieczenia kredytów	na dzień 31 grudnia 2017 roku			
PKO BP S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 3 500 tys. EUR.	1.	Zastaw rejestrowy na zakupionym mieniu ruchomym o wartości nie niższej niż 5 130 tys. EUR		
	2.	Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej		
	3.	Weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową		
mBank S.A. – kredyt inwestycyjny w wysokości 2 400 tys. EUR.	1.	Zastaw rejestrowy na zakupionym maszynach i urządzeniach do najwyższej sumy zabezpieczenia 3 600 tys. EUR		
	2.	Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej		
PKO BP S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	1.	Hipoteka umowna łączna kaucyjna do kwoty 120 000 tys. zł na prawie użytkowania wieczystego zabudowanych nieruchomości oraz zlokalizowanych na tych nieruchomościach budynkach stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności położonych w Hajnówce przy ul. 3-go Maja oraz w Ostrowi Mazowieckiej przy ul. Białej		
	2.	Weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową		
	3.	Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej		
	4.	Zastaw rejestrowy na zapasach rzeczy oznaczonych co do gatunku znajdujących się w Oddziale w Hajnówce		

ING Bank Śląski S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 100 000 tys. zł	1. Zastaw rejestrowy na mieniu ruchomym w fabryce w Suwałkach i Ostrowi Mazowieckiej do najwyższej sumy 120 000 tys. zł 2. Hipoteka kaucyjna łączna do kwoty 54 000 tys. zł ustanowiona na prawie użytkowania wieczystego gruntu oraz prawie własności budynków w fabryce w Suwałkach wraz z cesją praw z umowy ubezpieczenia 3. Zastaw rejestrowy na zapasach w fabryce w Suwałkach i Ostrowi Mazowieckiej o minimalnej wartości 65 000 tys. zł, do najwyższej sumy 120 000 tys. zł 4. Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej
mBank S.A. – kredyt obrotowy w wysokości 5 000 tys. EUR.	1. Weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową 2. Zastaw rejestrowy na środkach trwałych do najwyższej sumy zabezpieczenia 6 000 tys. EUR
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny w łącznej wysokości 7 250 tys. EUR	1. Hipoteka łączna do kwoty 6 000 tys. EUR na prawie własności gruntu oraz budynków i lokali przy ul. Biała 1 w Ostrowi Mazowieckiej 2. Zastaw rejestrowy na wyposażeniu magazynu wysokiego składowania w Ostrowi Mazowieckiej 3. Cesja praw z polisy ubezpieczeniowej 4. Poręczenie udzielone przez Spółkę Dominującą.
ING Bank Śląski S.A. – kredyt inwestycyjny A i B o łącznej wartości 130 000 tys. zł	1. Hipoteka łączna do kwoty 174.600 tys. zł na prawie użytkowania wieczystego gruntu oraz prawie własności budynków i urządzeń stanowiących nieruchomości położone: we Wrocławiu przy ul. Brücknera, ul. Robotniczej; w Przemyslu przy ul. Bakończyckiej, na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu użytkowego położonym w Krakowie przy ul. Aleksandry. 2. Zastaw rejestrowy na prawie ochronnym na znakach towarowych słowno – graficznych zawierających oznaczenie „FORTE”, do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł 3. Zastaw finansowy na certyfikatach inwestycyjnych do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł 4. Zastaw finansowy i rejestrowy na akcjach spółek nabytych przez spółkę lub spółki będące aktywami Funduszu, do najwyższej sumy zabezpieczenia 174 600 tys. zł 5. Cesja praw z wierzytelności z umowy licencyjnej na znaki towarowe słowno – graficzne zawierające oznaczenie „FORTE”, zawartej pomiędzy TERCEIRA a FABRYKAMI MEBLI „FORTE” S.A.; 6. Cesja praw z wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej obejmującej nieruchomości, na których ustanowiono hipoteki; 7. Weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową
PKO BP S.A. i BGK – kredyt inwestycyjny 140 000 tys. EUR	1. Poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105.000 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec PKO BP S.A., wynikające z umowy kredytowej, 2. Poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105.000 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec BGK wynikające z umowy kredytowej, 3. Poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 18.564 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec PKO BP S.A. wynikające z Umowy Hedgingowej, 4. Poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 21.750 tys. EUR za zobowiązania TANNE Sp. z o.o. wobec BGK wynikające z Umowy Hedgingowej, 5. Umowa gwarancji podpisana przez Jednostkę Dominującą, 6. Umowa podporządkowania wierzytelności przysługujących Jednostce Dominującej wobec TANNE Sp. z o.o. wierzytelnościom PKO BP i BGK wynikającym z Umowy Kredytu oraz Umów Hedgingowych, 7. Ustanowienie przez Jednostkę Dominującą, jako zabezpieczenia wierzytelności Banków ograniczonych praw rzeczowych w postaci zastawów finansowych i zastawów rejestrowych na udziałach TANNE Sp. z o.o. posiadanych przez Jednostkę Dominującą, 8. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 105.000 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Kredytu, 9. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 105.000 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Kredytu, 10. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 18.564 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Hedgingowej, 11. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji z całego majątku Spółki do kwoty 21.750 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Hedgingowej, 12. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z udziałów zastawionych zastawem rejestrowym ustanowionym na rzecz PKO BP jako administratora zastawu (na zabezpieczenie wierzytelności wynikających z Umowy

- Kredytu), do kwoty 210.000 tys. EUR,
13. Złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji z udziałów zastawionych zastawem rejestrowym ustanowionym na rzecz PKO BP jako administratora zastawu (na zabezpieczenie wierzytelności wynikających z Umów Hedgingowych), do kwoty 40.314 tys. EUR,
 14. Ustanowienie na rzecz PKO BP, jako administratora zastawu, zastawu rejestrowego na zbiorze rzeczy i praw wchodzących w skład przedsiębiorstwa TANNE Sp. z o.o.,
 15. Zawarcie umowy zarządu nad przedsiębiorstwem TANNE Sp. z o.o lub umowy dzierżawy przedsiębiorstwa, w przypadku dochodzenia przez PKO BP, jako administratora zastawu, zaspokojenia z przedmiotu zastawu, z podmiotami wskazanymi przez PKO BP w sposób określony w umowie zastawniczej, jak również udzielenie pełnomocnictw zgodnie z umową zastawniczą,
 16. Ustanowienie ograniczonych praw rzeczowych w postaci hipotek na przysługującym TANNE Sp. z o.o prawie własności nieruchomości położonej w Suwałkach, składającej się z działki gruntu o nr. 32812/6,
 17. Zawarcie i wykonanie umowy cesji praw z umów, na mocy której TANNE Sp. z o.o dokona na rzecz PKO BP, jako cesjonariusza i agenta ds. zabezpieczeń, przelewu przysługujących TANNE (obecnie lub w przyszłości) praw pieniężnych i roszczeń pieniężnych z tytułu dokumentów, których jest stroną lub beneficjentem,
 18. Ustanowienie przez TANNE Sp. z o.o ograniczonych praw rzeczowych w postaci zastawów finansowych i zastawów rejestrowych na prawach z rachunków bankowych otwartych i prowadzonych dla Spółki, jak również udzielenie pełnomocnictw do zarządzania i dokonywania rozporządzeń w odniesieniu do rachunków otwartych i prowadzonych dla Spółki,
 19. Zawarcie i wykonanie przez TANNE Sp. z o.o umowy podporządkowania wierzytelności przysługujących wierzycielom wobec Spółki wierzytelnościom Banków wynikającym z Umowy Kredytu oraz Umów Hedgingowych,
 20. Zawarcie i wykonanie przez TANNE Sp. z o.o umów bezpośrednich z PKO BP (działającym na rachunek Banków jako agent ds. zabezpieczeń) oraz kontrahentami Spółki,
 21. Złożenie przez TANNE Sp. z o.o na rzecz PKO BP i BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do zobowiązania pieniężnego Spółki wobec PKO BP wynikającego z Umowy Kredytu, o spłatę wszelkich należności PKO BP związanych z kredytem, do kwoty 105.000 tys. EUR,
 22. Złożenie przez TANNE Sp. z o.o na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do zobowiązania pieniężnego Spółki wobec PKO BP wynikającego z Umowy Hedgingowej, do kwoty 18.564 tys. EUR,
 23. Złożenie przez TANNE Sp. z o.o na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do zobowiązania pieniężnego Spółki wobec BGK wynikającego z Umowy Hedgingowej, do kwoty 21.750.tys. EUR

Przy nominalnej stopie procentowej należy uwzględnić dodatkowo wynegocjowane marże bankowe, które odzwierciedlają ryzyko związane z finansowaniem Grupy.

Podział kredytów ze względu na rodzaj waluty (w przeliczeniu na zł, w tysiącach zł)

Waluta	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
PLN	237 088	141 143
EUR	335 952	253 853
USD	-	23 333
	573 040	418 329

31. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe i rezerwy**31.1 Rozliczenia międzyokresowe przychodów**

Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Dotacja część długoterminowa	18 771	13
Dotacja część krótkoterminowa	280	24
	19 051	37

Wykazana w rozliczeniach międzyokresowych przychodów kwota 19 038 tys. zł dotyczy dotacji na inwestycję związaną z budową zakładu produkcji płyt drewnopochodnych otrzymanej przez spółkę zależną TANNE Sp. z o.o. z Ministerstwa Rozwoju i Finansów w ramach Programu wspierania inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki polskiej. Maksymalna kwota dotacji przyznana w ramach programu może wynieść 57 000 tys. zł.

31.2 Rezerwy

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Rezerwy krótkoterminowe:		
Krótkoterminowa rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia	432	422
Rezerwa na naprawy gwarancyjne	2 284	2 133
	2 716	2 555

Rezerwa na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia została szczegółowo opisana w notce 17.2.

Zmiany stanu rezerw przedstawiały się następująco:

Nazwa rezerwy	BO	wykorzystanie	rozwiązanie	zwiększenie	BZ
Naprawy gwarancyjne	2 133	-	-	151	2 284

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych oraz zwroty produktów sprzedanych w ciągu ostatniego roku w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych oraz zwrotów odnotowanych w latach ubiegłych. Założenia zastosowane do obliczenia rezerwy na naprawy gwarancyjne i zwroty oparte zostały na bieżących poziomach sprzedaży i aktualnych dostępnych informacjach na temat zwrotów i 1-rocznym okresie gwarancji i rękojmi na wszystkie sprzedane produkty.

32. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania (krótkoterminowe)

	Stan na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	80 632	70 166
Wobec jednostek powiązanych	355	411
Wobec jednostek pozostałych	79 153	69 168
Zaliczki otrzymane na dostawy	1 124	587
Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych	7 637	6 558
Podatek VAT	840	606
Podatek dochodowy od osób fizycznych	1 445	1 284
Ubezpieczenia społeczne	4 760	4 041
Pozostałe	592	627

Pozostałe zobowiązania	95 912	37 406
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	14 122	13 200
Zobowiązania inwestycyjne	79 210	22 159
Inne zobowiązania	2 580	2 047
Rozliczenia międzyokresowe bierne z tytułu:	48 555	55 801
Prowizji od sprzedaży	2 446	3 331
Bonusów dla odbiorców	27 652	30 041
Świadczeń urlopowych	4 441	2 577
Premii rocznej dla Zarządu	5 341	7 670
Kosztów badania sprawozdania finansowego	197	46
Usług obcych	5 783	11 253
Kar konwencyjnych	1 750	-
Pozostałe	945	883
	232 736	169 931
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	-	10 176
Zobowiązania razem	232 736	180 107

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań finansowych

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi przedstawione są w punkcie 38 dodatkowych not objaśniających. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach od 7 do 45 dni. Pozostałe zobowiązania nie są oprocentowane i rozliczane są z 1 miesięcznym terminem płatności.

Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatków od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach wymagalności w ciągu całego roku obrotowego.

33. Zobowiązania warunkowe

- W dniu 28.06.2016 roku Jednostka Dominująca udzieliła poręczenia i zobowiązała się wykonać wszelkie zobowiązania pieniężne spółki zależnej DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Nowogrodzkiej 50 lok.515 wynikające z umowy kredytowej z dnia 14.12.2015 roku zawartej pomiędzy DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. i ING Bank Śląski SA. Jednostka Dominująca zobowiązała się do zaspokojenia wszelkich zobowiązań Kredytobiorcy, obejmujących w szczególności całkowitą spłatę kwoty głównej kredytu, odsetek, prowizji, opłat i innych kosztów do kwoty 8 700 tysięcy EUR do dnia 29.10.2024 roku. Saldo kredytu na dzień 31.12.2017 roku wynosi 22 842 tysięcy zł
- W okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2017 roku Jednostka Dominująca udzieliła następujących zabezpieczeń zobowiązań inwestycyjnych spółki zależnej TANNE Sp. z o. o.:
 - na rzecz SIEMPELKAMP Maschinen- und Anlagenbau GmbH z umowy na zaprojektowanie, dostawę, instalację oraz uruchomienie części linii produkcyjnej do produkcji płyt wiórowych. Łączna wartość netto umowy wynosi 23 650 tys. EUR. Termin zakończenia realizacji inwestycji przewidziano na lipiec 2018 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 4 363 tys. EUR.
 - na rzecz Büttner Energie - und Trocknungstechnik GmbH z umowy na zaprojektowanie, dostawę, instalację oraz uruchomienie części linii produkcyjnej do produkcji płyt wiórowych. Łączna wartość netto umowy wynosi 15 000 tys. EUR. Termin zakończenia realizacji inwestycji przewidziano na marzec 2018 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 2 768 tys. EUR
 - na rzecz PAL SRL z umowy na zaprojektowanie, dostawę, instalację oraz uruchomienie części linii produkcyjnej do produkcji płyt wiórowych. Łączna wartość netto inwestycji wynosi 22 947 tys. EUR . Termin zakończenia realizacji inwestycji przewidziano na maj 2018 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 8 031 tys. EUR
 - na rzecz EWK Umwelttechnik GmbH z umowy na kompleksową realizację zadania inwestycyjnego w postaci zaprojektowania i instalacji systemu oczyszczania powietrza. Łączna wartość netto umowy wynosi 4 700 tys. EUR. Termin wygaśnięcia zobowiązania przypada na 31.12.2019 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 2 350 tys. EUR.
 - na rzecz H.K. Produkcyjny Ośrodek Maszynowy Sp. z o.o. na dostawę zapór do składowania drewna na placu o wartości 298 tys.zł. Termin wygaśnięcia zobowiązania przypada na 30.03.2018 roku. Saldo zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 146 tys. zł

- W okresie sprawozdawczym zakończonym 31.12.2017 roku obowiązywały następujące zabezpieczenia zobowiązań kredytowych spółki zależnej TANNE Sp. z o.o.:
 - poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105 000 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec PKO BP wynikające z Umowy Kredytu,
 - poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 105 000 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec BGK wynikające z Umowy Kredytu,
 - poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 18 564 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec PKO BP wynikające z Umowy Hedgingowej,
 - poręcznie udzielone przez Jednostkę Dominującą do kwoty 21 750 tys. EUR za zobowiązania TANNE wobec BGK wynikające z Umowy Hedgingowej,
 - Umowa gwarancji podpisana przez Jednostkę Dominującą,
 - Umowa podporządkowania wierzytelności przysługujących Jednostce Dominującej wobec TANNE wierzytelnościom PKO BP i BGK wynikającym z Umowy Kredytu oraz Umów Hedgingowych,
 - ustanowienie przez Jednostkę Dominującą, jako zabezpieczenia wierzytelności Banków ograniczonych praw rzeczowych w postaci zastawów finansowych i zastawów rejestrowych na udziałach TANNE posiadanych przez Jednostkę Dominującą,
 - złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, z całego swojego majątku do kwoty 105 000 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Kredytu,
 - złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, z całego swojego majątku do kwoty 105 000 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Kredytu,
 - złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, z całego swojego majątku do kwoty 18 564 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Hedgingowej,
 - złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, z całego majątku Jednostki Dominującej do kwoty 21 750 tys. EUR związanego z poręczeniem Umowy Hedgingowej,
 - złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 6) Kodeksu postępowania cywilnego, z udziałów zastawionych zastawem rejestrowym ustanowionym na rzecz PKO BP jako administratora zastawu (na zabezpieczenie wierzytelności wynikających z Umowy Kredytu), do kwoty 210 000 tys. EUR,
 - złożenie przez Jednostkę Dominującą na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 6) Kodeksu postępowania cywilnego, z udziałów zastawionych zastawem rejestrowym ustanowionym na rzecz PKO BP jako administratora zastawu (na zabezpieczenie wierzytelności wynikających z Umów Hedgingowych), do kwoty 40 314 tys. EUR,
 - ustanowienie na rzecz PKO BP, jako administratora zastawu, zastawu rejestrowego na zbiorze rzeczy i praw wchodzących w skład przedsiębiorstwa TANNE,
 - zawarcie umowy zarządu nad przedsiębiorstwem TANNE lub umowy dzierżawy przedsiębiorstwa TANNE, w przypadku dochodzenia przez PKO BP, jako administratora zastawu, zaspokojenia z przedmiotu zastawu, z podmiotami wskazanymi przez PKO BP w sposób określony w umowie zastawniczej, jak również udzielenie pełnomocnictw zgodnie z umową zastawniczą,
 - ustanowienie ograniczonych praw rzeczowych w postaci hipotek na przysługującym TANNE prawie własności nieruchomości położonej w Suwałkach, składającej się z działki gruntu o nr. 32812/6, 32812/5, 32810/1, 32813, 32812/7
 - zawarcie i wykonanie umowy cesji praw z umów, na mocy której TANNE dokona na rzecz PKO BP, jako cesjonariusza i agenta ds. zabezpieczeń, przelewu przysługujących TANNE (obecnie lub w przyszłości) praw pieniężnych i roszczeń pieniężnych z tytułu dokumentów, których jest stroną lub beneficjentem,
 - ustanowienie przez TANNE ograniczonych praw rzeczowych w postaci zastawów finansowych i zastawów rejestrowych na prawach z rachunków bankowych otwartych i prowadzonych dla TANNE, jak również udzielenie pełnomocnictw do zarządzania i dokonywania rozporządzeń w odniesieniu do rachunków otwartych i prowadzonych dla TANNE,
 - zawarcie i wykonanie przez TANNE umowy podporządkowania wierzytelności przysługujących wierzycielom wobec TANNE wierzytelnościom Banków wynikającym z Umowy Kredytu oraz Umów Hedgingowych,
 - zawarcie i wykonanie przez TANNE umów bezpośrednich z PKO BP (działającym na rachunek Banków jako agent ds. zabezpieczeń) oraz kontrahentami TANNE,

- złożenie przez TANNE na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, co do zobowiązania pieniężnego TANNE wobec PKO BP wynikającego z Umowy Kredytu, o spłatę wszelkich należności PKO BP związanych z kredytem, do kwoty 105 000 tys. EUR,
- złożenie przez TANNE na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, co do zobowiązania pieniężnego TANNE wobec BGK wynikającego z Umowy Kredytu, o spłatę wszelkich należności BGK związanych z kredytem, do kwoty 105 000 tys. EUR,
- złożenie przez TANNE na rzecz PKO BP oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, co do zobowiązania pieniężnego TANNE wobec PKO BP wynikającego z Umowy Hedgingowej, do kwoty 18 564 tys. EUR,
- złożenie przez TANNE na rzecz BGK oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 5) Kodeksu postępowania cywilnego, co do zobowiązania pieniężnego TANNE wobec BGK wynikającego z Umowy Hedgingowej, do kwoty 21 750 tys. EUR.

Hipotetyczny koszt do poniesienia przez Grupę w związku z udzielonymi poręczeniami jest równy saldom niespłaconych kredytów wraz z odsetkami i prowizjami oraz saldom niespłaconych zobowiązań inwestycyjnych. Ponieważ zarówno DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. jak i TANNE Sp. z o.o. prowadzą działalność operacyjną na wyłączność Jednostki Dominującej, która zapewnia im stabilny przepływ środków pieniężnych, zmaturalizowanie ryzyka braku spłaty zobowiązań warunkowych Grupa ocenia jako mało prawdopodobne.

34. Sprawy sądowe

Nie występują postępowania sądowe, których łączna wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych Grupy.

35. Instrumenty finansowe**35.1 Wartość bilansowa**

Klasyfikacja instrumentów finansowych wg MSR 39 na dzień 31 grudnia 2017 roku						
	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Ogółem
Aktywa finansowe trwałe:	109 307	10 313	-	33 433	-	153 053
Aktywa finansowe	109 307	10 313	-	-	-	119 620
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	33 433	-	33 433
Aktywa finansowe obrotowe:	107	184 567	-	18 210	-	202 884
Należności z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	131 607	-	-	-	131 607
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	18 210	-	18 210
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	52 868	-	-	-	52 868
Pozostałe aktywa finansowe	107	92	-	-	-	199
Zobowiązania finansowe długoterminowe:	-	-	(527 749)	-	(301)	(528 050)
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	-	-	(527 749)	-	-	(527 749)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	-	-	-	-	(301)	(301)
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	-	-	(256 268)	(1 492)	(679)	(258 439)
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	-	(210 977)	-	-	(210 977)
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	(1 492)	-	(1 492)
Bieżąca część kredytów bankowych i pożyczek	-	-	(45 291)	-	-	(45 291)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	-	-	-	-	(679)	(679)
	109 414	194 880	(784 017)	50 151	(980)	(430 552)

Klasyfikacja instrumentów finansowych wg MSR 39 na dzień 31 grudnia 2016 roku skorygowana

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Ogółem
Aktywa finansowe trwałe:	157 203	88	-	-	-	157 291
Aktywa finansowe	157 203	88	-	-	-	157 291
Aktywa finansowe obrotowe:	124	391 097	-	-	-	391 221
Należności z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	294 181	-	-	-	294 181
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	-	95 878	-	-	-	95 878
Pozostałe aktywa finansowe	124	1 038	-	-	-	1 162
Zobowiązania finansowe długoterminowe:	-	-	(391 263)	(13 916)	(842)	(406 021)
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	-	-	(391 263)	-	-	(391 263)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	-	-	-	-	(842)	(842)
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	(13 916)	-	(13 916)
Zobowiązania krótkoterminowe	-	-	(177 240)	(4 744)	(1 076)	(183 060)
Zobowiązania z tyt. dostaw i usług oraz pozostałe	-	-	(150 174)	-	-	(150 174)
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	-	-	-	(4 744)	-	(4 744)
Bieżąca część kredytów bankowych i pożyczek	-	-	(27 066)	-	-	(27 066)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu	-	-	-	-	(1 076)	(1 076)
	157 327	391 185	(568 503)	(18 660)	(1 918)	(40 569)

35.2 Wartość godziwa

	Na dzień 31 grudnia 2017		Na dzień 31 grudnia 2016 skorygowana	
	Wartość bilansowa	Wartość bilansowa	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa finansowe trwałe	119 620	119 620	157 291	157 291
Należności z tytułu instrumentów pochodnych długoterminowe	33 433	33 433	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	52 868	52 868	95 878	95 878
Pozostałe obrotowe aktywa finansowe	199	199	1 162	1 162
Należności z tytułu instrumentów pochodnych krótkoterminowe	18 210	18 210	-	-
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	(527 749)	(527 749)	(391 263)	(391 263)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu długoterminowe	(301)	(301)	(842)	(842)
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych długoterminowe	-	-	(13 916)	(13 916)
Bieżąca część kredytów bankowych i pożyczek	(45 291)	(45 291)	(27 066)	(27 066)
Zobowiązania finansowe z tytułu leasingu krótkoterminowe	(679)	(679)	(1 076)	(1 076)
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych krótkoterminowe	(1 492)	(1 492)	(4 744)	(4 744)

Grupa nie porównuje wartości bilansowych i wartości godziwych tych klas instrumentów finansowych, które mają charakter należności lub zobowiązań krótkoterminowych.

Akcje i udziały zaliczane do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dotyczą podmiotów nienotowanych, dla których brak jest możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości

35.3 Hierarchia wartości godziwej

Poniższa nota prezentuje ujawnienia dotyczące wyłącznie instrumentów finansowych wycenianych w bilansie wg wartości godziwej.

	Na dzień 31 grudnia 2017		Na dzień 31 grudnia 2016 skorygowany	
	Poziom 2	Poziom 3	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa finansowe trwałe	-	3	-	3
Należności z tytułu instrumentów pochodnych	51 643	-	-	-
Zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych	(1 492)	-	(18 660)	-
	50 151	3	(18 660)	3

Metody ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych.**Poziom I**

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej kwalifikowanych do poziomu I (na dzień 31 grudnia 2016: nie występowały).

Poziom II

Do poziomu II Grupa kwalifikuje należności lub zobowiązania z tytułu instrumentów pochodnych. Zmiany wartości godziwej instrumentów spełniających kryteria rachunkowości zabezpieczeń zalicza się, w części efektywnej do kapitałów własnych Grupy,

a w części nieefektywnej do rachunku zysków i strat. w momencie realizacji zabezpieczonego przychodu ze sprzedaży zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowane są w bieżącym wyniku finansowym. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają kryteriów rachunkowości zabezpieczeń są odnoszone bezpośrednio w wynik finansowy roku obrotowego.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych ustalana jest przy zastosowaniu modeli wyceny instrumentów finansowych przy zastosowaniu ogólnie dostępnych kursów walutowych (kurs EUR- 4,4240) i stóp procentowych (1M -12 M WIBID, 1M-12M EURIBOR). Wskaźniki zmienności kursów walut pozyskiwane są z serwisów Reuters lub Bloomberg.

Do wyceny opcji europejskich Spółka stosuje model Garmana – Kohlhagena.

Kursy po jakich są zawierane opcje walutowe zaprezentowano w nocie nr 36.2 .

Poziom III

Do poziomu III zakwalifikowane są udziały posiadane w spółkach nienotowanych, dla których nie jest możliwe wiarygodne ustalenie ich wartości godziwej. Dla spółek tych nie istnieją aktywne rynki ani nie odnotowano porównywalnych transakcji na tego typu walorach. w sprawozdaniu z sytuacji finansowej udziały te wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

	Na dzień	
	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Stan na początek okresu	3	3
Odpisy aktualizujące	-	-
Sprzedaż	-	-
Stan na koniec okresu	3	3

W okresie sprawozdawczym nie miało miejsca przekwalifikowanie, ani przesunięcie instrumentów finansowych między poszczególnymi poziomami (w okresie porównawczym: nie występowało).

35.4 Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat dotyczących instrumentów finansowych ujęte w rachunku zysków i strat.**Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat (w tym przychody i koszty odsetkowe) na dzień 31 grudnia 2017 roku**

	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Ogółem
Przychody/(koszty) z tytułu odsetek	-	134	(2 481)	-	(60)	(2 407)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	(688)	9 528	-	23	8 863
(Utworzenie)/rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	(65)	-	-	-	(65)
Dywidendy	8	-	-	-	-	8
Korekta sprzedaży z tytułu transakcji zabezpieczających	-	-	-	2 725	-	2 725
Zyski/(straty) z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	-	-	-	(406)	-	(406)
Ogółem zysk/(strata) netto	8	(619)	7 047	2 319	(37)	8 718

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat (w tym przychody i koszty odsetkowe) na dzień 31 grudnia 2016 roku skorygowane						
	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Instrumenty zabezpieczające	Zobowiązania finansowe wyłączone z zakresu MSR 39	Ogółem
Przychody/(koszty) z tytułu odsetek	-	546	(1 683)	-	(69)	(1 206)
Zyski/(straty) z tytułu różnic kursowych	-	6 934	(10 059)	-	(32)	(3 157)
(Utworzenie)/rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	(576)	-	-	-	(576)
Dywidendy	11	-	-	-	-	11
Korekta sprzedaży z tytułu transakcji zabezpieczających	-	-	-	131	-	131
Zyski/(straty) z tytułu wyceny i realizacji instrumentów pochodnych	-	-	-	(7 189)	-	(7 189)
Ogółem zysk/(strata) netto	11	6 904	(11 742)	(7 058)	(101)	(11 986)

36. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, obligacje, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności. Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim *zerokosztowe strategie opcyjne* oraz rachunkowość zabezpieczeń instrumentów zabezpieczających ryzyko stopy procentowej IRS (Interest Rate Swap). Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności Grupy. Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych. Zasady rachunkowości Grupy dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w nocie 8.19 i 8.20.

36.1 Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych, które są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR) powiększonych o marżę. w celu analizy wrażliwości na zmiany stopy procentowej długoterminowych zobowiązań finansowych Grupy tj. kredytów oraz zobowiązań z tytułu leasingu finansowego, założono wzrost ich oprocentowania w skali roku – dla EURIBOR o 0,03 pkt %, dla WIBOR o 0,25 pkt % oraz dla LIBOR o 0,60 pkt %

Rachunkowość zabezpieczeń ryzyka stóp procentowych (IRS)

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość godziwa kontraktów walutowych spełniających kryterium zaliczenia ich do rachunkowości zabezpieczeń wynosiła (1 492) tysięcy zł. i jako wartość efektywna w wysokości (1 549) tysięcy zł. została ujęta w kapitale rezerwowym z aktualizacji wyceny oraz jako część nieefektywna w wysokości 57 tysięcy zł została ujęta w rachunku zysków i strat w pozycji zysk z pochodnych instrumentów finansowych.

Podstawowe warunki transakcji IRS zawartej pomiędzy spółką zależną TANNE Sp. z o.o., a PKO BP S.A.:

- data zawarcia transakcji 31.01.2017
- kwota nominalna i waluta transakcji – 49.000 tys. EUR (35% kwoty nominalnej kredytu),
- stopa referencyjna: EURIBOR 3M,
- początek pierwszego okresu odsetkowego - 20.09.2018 r.,
- pierwsza wymiana płatności odsetkowych - 20.12.2018 r.,
- data zakończenia transakcji IRS - 14.10.2024 r.,
- amortyzacja i okresy odsetkowe - zgodnie z uzgodnionym harmonogramem,
- baza odsetkowa dla obu nóg swapa (stałych i zmiennych płatności odsetkowych) - Act/360.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalnie możliwe zmiany stóp procentowych przy założeniu niezmienności innych czynników w związku z zobowiązaniami o zmiennej stopie procentowej. Nie przedstawiono wpływu na kapitał własny Grupy.

	Zwiększenie o punkty procentowe	Wpływ na wynik finansowy brutto
Rok zakończony dnia 31.12.2017		
PLN	+0,25%	540
EUR	+0,03%	94
USD	+0,60%	-
Rok zakończony dnia 31.12.2016 skorygowany		
PLN	-0,10%	(1)
EUR	-0,01%	(24)
USD	0,55%	128

Wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe

31 grudnia 2017 - Oprocentowanie zmienne

	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	45 291	186 943	230 265	110 541	573 040
Leasing finansowy	679	301	-	-	980

31 grudnia 2016 skorygowany - Oprocentowanie zmienne

	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	27 066	42 959	247 790	100 514	418 329
Leasing finansowy	1 076	842	-	-	1 918

Efektywna stopa procentowa dla kredytów zaciągniętych przez Grupę wynosiła na dzień 31 grudnia 2017 roku 1,6030% (2016: 1,5494 %).

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do wpływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

36.2 Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji sprzedaży. Ryzyko takie powstaje w wyniku dokonywania przez jednostkę operacyjną sprzedaży lub zakupów w walutach innych niż jej waluta wyceny. Około 85% zawartych przez Grupę transakcji sprzedaży wyrażonych jest w walutach innych niż waluta sprawozdawcza jednostki operacyjnej dokonującej sprzedaży.

Grupa stara się negocjować warunki zabezpieczających instrumentów pochodnych w taki sposób, by odpowiadały one warunkom zabezpieczanej pozycji i zapewniały dzięki temu maksymalną skuteczność zabezpieczenia.

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto w związku ze zmianą wartości godziwej aktywów i zobowiązań pieniężnych na racjonalnie możliwe wahania kursu EUR, GBP i USD (łącznie) przy założeniu niezmienności innych czynników.

Do analizy przyjęto następujące założenia zmiany kursów walut: dla danych na dzień 31 grudnia 2017 roku przyjęto wzrost kursu waluty EUR o 2% i waluty USD o 7% (2016: wzrost EUR o 1% i USD o 5 %) oraz spadek kursu waluty EUR i waluty USD o 1% w ciągu roku (2016: spadek EUR o 5 %).

Parametry przyjęte w zaprezentowanej analizie wrażliwości zostały ustalone w oparciu o dostępne prognozy rynkowe dotyczące kształtowania się tych parametrów w okresie najbliższych 12 miesięcy. Różnice między rokiem 2016 i 2017 wynikają ze zmian tych prognoz.

	Procentowa zmiana kursów	Wpływ na wynik finansowy brutto	Wpływ na kapitał własny
31 grudnia 2017			
Należności handlowe	2%	2 288	
Pożyczki udzielone	2%	140	
Środki pieniężne	2%/7 %	871	
Instrumenty zabezpieczające*	2%	-	(32 241)
Zobowiązania handlowe	2%/7 %	(2 363)	
Kredyty bankowe	2%	(6 719)	
Leasing finansowy	2%	(3)	
Razem wpływ wzrostu kursu		(5 786)	(32 241)
Należności handlowe	-1%	(1 144)	
Pożyczki udzielone	-1%	(70)	
Środki pieniężne	-1%	(366)	
Instrumenty zabezpieczające*	-1%		16 121
Zobowiązania handlowe	-1%	1 182	
Kredyty bankowe	-1%	3 360	
Leasing finansowy	-1%	1	
Razem wpływ spadku kursu		2 963	16 121

	Procentowa zmiana kursów	Wpływ na wynik finansowy brutto	Wpływ na kapitał własny
31 grudnia 2016 skorygowany			
Należności handlowe	+1%/ +5%	1 380	-
Pożyczki udzielone	+1%	1	-
Środki pieniężne	+1%/ +5%	189	-
Instrumenty zabezpieczające	1%	-	(8 482)
Zobowiązania handlowe	+1%/ +5%	(335)	-
Kredyty bankowe	+1%/ +5%	(3 705)	-
Leasing finansowy	+1%	(24)	-
Razem wpływ wzrostu kursu		(2 494)	(8 482)
Należności handlowe	-5 %	(6 875)	-
Pożyczki udzielone	-5 %	(4)	-
Środki pieniężne	-5 %	(947)	-
Instrumenty zabezpieczające	-5 %	-	43 710
Zobowiązania handlowe	-5 %	1 675	-
Kredyty bankowe	-5 %	12 926	-
Leasing finansowy	-5 %	(365)	-
Razem wpływ spadku kursu		6 410	43 710

*analiza wrażliwości dotyczy wyłącznie wartości wewnętrznej opcji walutowych

Zabezpieczenie przed ryzykiem walutowym

Podstawową metodą zarządzania ryzykiem walutowym są strategie zabezpieczające wykorzystujące instrumenty pochodne. Grupa stosuje do zabezpieczenia przyszłych transakcji walutowych symetryczne strategie opcyjne.

Wpływ instrumentów pochodnych na sprawozdanie z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość godziwa otwartych pozycji w instrumentach pochodnych wyniosła 50 151 tys. zł i w wysokości 57 746 tys. zł została ujęta w kapitale z aktualizacji pochodnych instrumentów finansowych jako wartość wewnętrzna, natomiast kwota (7 595) tys. zł została ujęta w rachunku zysków i strat jako wartość czasowa.

Wpływ instrumentów pochodnych na wynik finansowy i inne całkowite dochody

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2017 roku wynik na instrumentach pochodnych ukształtował się na poziomie 2 319 tysięcy zł i dotyczył realizacji wygasających strategii opcyjnych objętych rachunkowością zabezpieczeń w kwocie 2 725 tys. zł oraz (406) tys. zł jako wpływ z wyceny bieżącej w wysokości (7 595) tys. zł. i odwrócenia wyceny z 2016 roku w wysokości 7 189 tys. zł.

	01.01.- 31.12.2017	01.01.- 31.12.2016 skorygowany
Wpływy na przychody ze sprzedaży	2 725	131
Wpływy na pozostałe przychody/koszty operacyjne, z tego:	(406)	(7 189)
- z tytułu wyceny instrumentów pochodnych w okresie	(406)	(7 189)
Wpływy z instrumentów pochodnych na wynik okresu, łącznie:	2 319	(7 058)

Rachunkowość zabezpieczeń

Opis ważniejszych zasad stosowanych odnośnie rachunkowości zabezpieczeń przedstawiony został w nocie 8.20. Zgodnie z nimi zmiany wartości wewnętrznej zabezpieczających kontraktów opcyjnych zalicza się do kapitałów własnych Grupy, podczas gdy zmiana ich wartości godziwej jest odnoszona do rachunku zysków i strat. w momencie realizacji zabezpieczanego przychodu ze sprzedaży zmiany wartości godziwej instrumentów zabezpieczających ujmowane są w bieżącym wyniku finansowym.

Nie rzadziej niż na dzień rozpoczęcia zabezpieczenia oraz na koniec każdego miesiąca, dokonuje się oceny efektywności prospektywnej porównując skumulowaną zmianę wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów.

Na koniec każdego miesiąca dokonuje się pomiaru efektywności zabezpieczania - efektywność retrospektywna – porównując skumulowaną zmianę wartości wewnętrznej opcji zabezpieczających ustanowionych powiązań w ramach rachunkowości

zabezpieczeń do skumulowanej zmiany wartości przyszłych przepływów pieniężnych oszacowaną na podstawie danych dotyczących rynku walutowego z dnia wyceny.

Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających (opcje)

Kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych przedstawiono w punkcie 29.3 dodatkowych not objaśniających.

Kapitał z aktualizacji wyceny z tytułu rachunkowości zabezpieczeń obejmuje:

- wycenę instrumentów finansowych zabezpieczających przepływy pieniężne w wysokości: 59 294 tys. zł
- wycenę instrumentów finansowych zabezpieczających wysokość stóp procentowych w wysokości: (1 549) tys. zł
- rezerwa z tytułu podatku odroczonego dot. instrumentów zabezpieczających: (11 266) tys. zł

Razem kapitał z aktualizacji wyceny rachunkowości zabezpieczeń: 49 479 tys. zł.

Wartość godziwa kontraktów walutowych

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość godziwa kontraktów walutowych spełniających kryterium zaliczenia ich do rachunkowości zabezpieczeń wynosiła 51 643 ty tys. zł

Poniższa tabela zawiera zbiorcze dane dotyczące wartości godziwych i terminy rozliczeń, a także zbiorcze informacje dotyczące kwoty (wielkości) będącej podstawą przyszłych płatności oraz ceny realizacji efektywnych kontraktów terminowych. Terminy rozliczeń są zbieżne z terminami, w których kwoty odniesione na kapitał z aktualizacji wyceny z tytułu tych transakcji zostaną odniesione do rachunku zysków i strat.

Waluta	Kwota w walucie	Typ transakcji	Data zawarcia	Data realizacji	Kurs terminowy	Nazwa Banku	Wartość godziwa
EUR	12 000	Opcja Put	08.2015	01-06.2018	4,2800	PKO BP S.A.	1 161
EUR	12 000	Opcja Call	08.2015	01-06.2018	4,6670	PKO BP S.A.	(18)
EUR	30 000	Opcja Put	10.2015	01-09.2018	4,3000	PKO BP S.A.	3 467
EUR	30 000	Opcja Call	10.2015	01-09.2018	4,6300	PKO BP S.A.	(254)
EUR	12 000	Opcja Put	11.2015	10.2018-11.2018	4,3000	PKO BP S.A.	1 427
EUR	12 000	Opcja Call	11.2015	10.2018-11.2018	4,7070	PKO BP S.A.	(211)
EUR	24 000	Opcja Put	04.2016	01-03.2019	4,3500-4,4000	PKO BP S.A.	3 946
EUR	24 000	Opcja Call	04.2016	01-03.2019	4,8500-4,9250	PKO BP S.A.	(482)
EUR	18 000	Opcja Put	08.2016	07-08.2019	4,4000	PKO BP S.A.	4 087
EUR	18 000	Opcja Call	08.2016	07-08.2019	4,8650	PKO BP S.A.	(875)
EUR	8 000	Opcja Put	10.2016	10.2019	4,4500	PKO BP S.A.	3 303
EUR	8 000	Opcja Call	10.2016	10.2019	4,8850	PKO BP S.A.	(720)
EUR	8 000	Opcja Put	11.2016	11.2019	4,5000	PKO BP S.A.	3 810
EUR	8 000	Opcja Call	11.2016	11.2019	5,1400	PKO BP S.A.	(505)
EUR	42 000	Opcja Put	07.2017	12.2019-05.2020	4,3500	PKO BP S.A.	5 914
EUR	42 000	Opcja Call	07.2017	12.2019-05.2020	4,7300	PKO BP S.A.	(3 368)
Razem						PKO BP S.A.	20 682
EUR	12 000	Opcja Put	08.2015	01-06.2018	4,2800	mBank S.A.	1 152
EUR	12 000	Opcja Call	08.2015	01-06.2018	4,6400	mBank S.A.	(17)
EUR	25 500	Opcja Put	12.2015	08-11.2018	4,3500	mBank S.A.	3 998

EUR	25 500	Opcja Call	12.2015	08-11.2018	4,6700	mBank S.A.	(192)
EUR	5 000	Opcja Put	05.2016	01-04.2019	4,4500	mBank S.A.	1 123
EUR	5 000	Opcja Call	05.2016	01-04.2019	4,9250	mBank S.A.	(106)
EUR	7 000	Opcja Put	10.2016	09.2019	4,4000	mBank S.A.	2 469
EUR	7 000	Opcja Call	10.2016	09.2019	4,9075	mBank S.A.	(574)
EUR	37 000	Opcja Put	08.2017	01-06.2020	4,4000	mBank S.A.	6 034
EUR	37 000	Opcja Call	08.2017	01-06.2020	4,7110	mBank S.A.	(3 276)
EUR	32 000	Opcja Put	09.2017	06-09.2020	4,4500	mBank S.A.	7 112
EUR	32 000	Opcja Call	09.2017	06-09.2020	4,8165	mBank S.A.	(3 552)
Razem						mBank S.A.	14 171
EUR	32 000	Opcja Put	01.2016	10.2017-12.2018	4,4500	ING Bank Śląski S.A.	7 979
EUR	32 000	Opcja Call	01.2016	10.2017-12.2018	4,7800	ING Bank Śląski S.A.	(282)
EUR	15 000	Opcja Put	04.2016	01-03.2019	4,4000	ING Bank Śląski S.A.	2 924
EUR	15 000	Opcja Call	04.2016	01-03.2019	4,8950	ING Bank Śląski S.A.	(269)
EUR	10 000	Opcja Put	05.2016	04.2019	4,4500	ING Bank Śląski S.A.	2 276
EUR	10 000	Opcja Call	05.2016	04.2019	4,9600	ING Bank Śląski S.A.	(200)
EUR	22 000	Opcja Put	06.2016	05-06.2019	4,4500	ING Bank Śląski S.A.	4 924
EUR	22 000	Opcja Call	06.2016	05-06.2019	4,9300	ING Bank Śląski S.A.	(562)
Razem						ING Bank Śląski S.A.	16 790

Ryzyka związane z terminowymi kontraktami walutowymi to ryzyka stopy procentowej, kursu walutowego oraz niewypłacalności drugiej strony transakcji. Ryzyko kredytowe jest jednak ograniczone, gdyż drugą stroną transakcji są banki o wysokim standingu finansowym.

36.3 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z wiarygodnością kredytową i wypłacalnością klientów, z którymi Grupa zawiera transakcje sprzedaży.

W Grupie funkcjonuje procedura przyznawania kontrahentowi limitu kredytu kupieckiego i określenie formy jego zabezpieczenia. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji.

Kwota maksymalnej ekspozycji na ryzyko kredytowe, w przypadku należności handlowych od jednostek pozostałych z tytułu sprzedaży produktów jest ograniczona do wysokości franszyzy i udziału własnego określonych w warunkach polisy ubezpieczenia należności, zaś z tytułu najmu powierzchni do wysokości sald należności. Na dzień 31.12.2017 roku oszacowana kwota maksymalnej ekspozycji kredytowej wynosiła 3 490 tys. zł.

Praktycznie wszystkie należności, z wyjątkiem należności od jednostek powiązanych, są ubezpieczone bądź zabezpieczone gwarancjami bankowymi z tytułu tzw. centralnego regulowania płatności. Dodatkowo należności kontrahentów są regularnie monitorowane przez służby handlowe i finansowe. w przypadku wystąpienia należności przeterminowanych zgodnie z obowiązującymi procedurami następuje wstrzymanie sprzedaży i uruchamiana jest windykacja należności.

W przypadku udzielonych pożyczek, Spółka na bieżąco monitoruje sytuację finansową dłużników. Zabezpieczenie udzielonych pożyczek stanowią weksle in blanco. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe z tytułu udzielonych pożyczek jest równa saldom należności z tytułu pożyczek zaprezentowanym w notach 22 i 27.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz niektóre instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy.

W Grupie nie występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego.

36.4 Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe oraz umowy leasingu finansowego.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 wg daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

31 grudnia 2017	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	45 291	186 943	230 265	110 541	573 040
Leasing finansowy	679	301	-	-	980
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	232 736	-	-	-	232 736
	278 706	187 244	230 267	110 541	806 756

31 grudnia 2016 skorygowany	<1rok	1–2 lat	2-5 lat	>5 lat	Razem
Kredyty bankowe	27 066	42 959	247 790	100 514	418 329
Leasing finansowy	1 076	842	-	-	1 918
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	169 932	-	-	-	169 932
	198 074	43 801	247 790	100 514	590 179

37. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. w celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. w okresie obrotowym zakończonym 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto.

	31.12.2017	31.12.2016 skorygowany
Oprocentowane kredyty i pożyczki	573 040	418 329
Leasing finansowy	980	1 918
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania, rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	272 055	207 129
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(52 868)	(95 878)
Zadłużenie netto	793 207	531 498
Zamienne akcje uprzywilejowane	-	-
Kapitał podstawowy	23 931	23 901
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	114 556	113 214

Pozostałe kapitały rezerwowe	358 807	249 079
Kapitał z aktualizacji wyceny	46 479	(9 291)
Pozostałe kapitały z aktualizacji wyceny	(21 142)	17 654
Program motywacyjny	2 354	2 354
Zyski zatrzymane	108 251	145 696
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	(586)	797
Kapitał udziałowców niekontrolujących	3 311	3 206
Kapitał razem	635 961	546 610
Kapitał i zadłużenie netto	1 429 168	1 078 108
Wskaźnik dźwigni	55,51%	49,30%

38. Informacje o podmiotach powiązanych

Dane finansowe spółki

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi:

Transakcje dotyczą sprzedaży produktów, towarów i usług oraz zakupów usług.

Podmiot powiązany		Sprzedaż podmiotom powiązanym	Zakupy od podmiotów powiązanych	Należności od podmiotów powiązanych	Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych
TM Handel Sp. z o.o.	31.12.2017	11	359	98	37
	31.12.2016	4 145	438	267	187
Forte Baldai UAB	31.12.2017	-	178	-	15
	31.12.2016	-	184	-	14
Forte SK S.r.o	31.12.2017	-	1 121	-	92
	31.12.2016	9	1 154	-	97
Forte Furniture Ltd	31.12.2017	-	757	-	61
	31.12.2016	-	731	-	-
FORTE IBERIA SLU	31.12.2017	-	1 581	-	129
	31.12.2016	9	1 314	-	111
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA PVT	31.12.2017	1 194	-	1 176	-
	31.12.2016	-	-	-	-
ANTWERP FP SP. z o.o	31.12.2017	1 141	17	1 382	21
	31.12.2016	-	-	-	-
Razem	31.12.2017	2 346	4 013	2 656	355
	31.12.2016	4 163	3 821	267	411

Saldo udzielonych pożyczek na dzień 31.12.2017 roku prezentuje poniższa tabela:

Podmiot powiązany	Wysokość pożyczki	Waluta pożyczki	Termin spłaty	Saldo pożyczki na dzień 31.12.2017	Wartość odsetek należnych na dzień 31.12.2017
Jednostki zależne:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.	40	EUR	grudzień 2019	125	-
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd	1 642	EUR	marzec 2025	6 850	7
Razem:				6 975	7
W tym:					
Część krótkoterminowa:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.				62	-
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd				-	7
Razem:				62	7
Część długoterminowa:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.				63	-
FORTE FURNITURE PRODUCTS INDIA Ltd				6 850	-
Razem:				6 913	-

Powyższe pożyczki zostały udzielone na warunkach rynkowych (oprocentowanie zmienne oparte o WIBOR/ EURIBOR plus marża).

Saldo udzielonych pożyczek jednostkom zależnym niekonsolidowanym na dzień 31.12.2016 roku:

Podmiot powiązany	Wysokość pożyczki	Waluta pożyczki	Termin spłaty	Saldo pożyczki na dzień 31.12.2016	Wartość odsetek należnych na dzień 31.12.2016
Jednostki zależne:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.	10	EUR	grudzień 2019	88	-
ANTWERP Sp. z o.o.	30	PLN	czerwiec 2017	30	-
Razem:				118	-
W tym:					
Część krótkoterminowa:					
ANTWERP Sp. z o.o.				30	-
Razem:				30	-
Część długoterminowa:					
FORTE MOBILIER S.a.r.l.				88	-
Razem:				88	-

Powyższe pożyczki zostały udzielone na warunkach rynkowych (oprocentowanie zmienne oparte o WIBOR/ EURIBOR plus marża).

W okresie sprawozdawczym zakończonym 31 grudnia 2017 roku Jednostka Dominująca zawarła następujące umowy pożyczek ze spółkami powiązanymi:

- w dniu 12 października 2017 roku umowę pożyczki ze spółką zależną Forte Furniture Products India Ltd w równowartości 2 000 tys. USD z terminem spłaty przynajmniej 5-letnim, nie później niż do marca 2025 roku, odsetki płatne kwartalnie począwszy od grudnia 2017 roku.

38.1 Jednostka Dominująca całej Grupy

Jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Fabryk Mebli FORTE jest spółka Fabryki Mebli FORTE S.A.

38.2 Podmiot o znaczącym wpływie na Grupę:

Informacja o podmiotach posiadających powyżej 5% udziałów w kapitale Jednostki Dominującej została przedstawiona w nocie 29.

38.3 Wspólne przedsięwzięcie, w którym Jednostka Dominująca jest współnikiem

Jednostka Dominująca Grupy nie prowadzi wspólnych przedsięwzięć.

38.4 Informacja o podmiotach powiązanych osobowo

MaForm SARL Luxemburg posiada 32,44% udziałów w kapitale zakładowym Fabryk Mebli „FORTE” S.A. (Jednostki Dominującej)

MaForm Holding Luxemburg SARL posiada 100% udziałów w kapitale zakładowym MaForm SARL Luxemburg.

MaForm Holding AG posiada 90,34% udziałów w kapitale zakładowym MaForm Holding Luxemburg SARL. Pozostałe 9,66% udziałów w kapitale zakładowym MaForm Holding Luxemburg SARL posiada Pani Maria Florczuk- Członek Zarządu Fabryk Mebli „FORTE” S.A.

Pan Maciej Formanowicz – Prezes Zarządu Fabryk Mebli „FORTE” S.A. wraz z małżonką posiadają 100% udziałów w MaForm Holding AG.

38.5 Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi

Wszelkie transakcje z podmiotami powiązanymi są przeprowadzane na warunkach stosowanych przez Grupę w relacjach z podmiotami niepowiązanymi.

38.6 Transakcje z udziałem Zarządu, kluczowego kierownictwa lub członków ich najbliższych rodzin.**Program motywacyjny dla Członków Zarządu Jednostki Dominującej i emisja warrantów subskrypcyjnych serii D, E i F z wyłączeniem prawa poboru warrantów subskrypcyjnych serii D, E i F**

W dniu 10 czerwca 2014 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie FABRYK MEBLI „FORTE” S.A. , zatwierdziło wprowadzenie programu motywacyjnego dla Członków Zarządu Jednostki Dominującej („Program Motywacyjny”).

Celem Programu Motywacyjnego jest dążenie do rozwoju Grupy Kapitałowej i jej jednostek zależnych („Grupa Kapitałowa”) poprzez stworzenie mechanizmów motywacyjnych dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie, odnoszących się do wyników finansowych Grupy Kapitałowej i wzrostu wartości akcji Jednostki Dominującej .

Cena emisyjna akcji serii H została ustalona uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 27 października 2014 roku na kwotę 46,19. Każdy Warrant uprawnia do objęcia jednej akcji serii H za cenę emisyjną.

Wykonanie praw z Warrantów może nastąpić nie wcześniej, niż po upływie roku od formalnej decyzji o ich objęciu i nie później, niż do dnia 30 listopada 2018 roku.

Liczba i średnie ważone ceny wykonania warrantów są następujące:

	Seria	Liczba Warrantów	śr. ważona cena wykonania
Występujące na 01.01.2017, w tym:		237 480	
	D	118 740	46,19
	F	118 740	46,19
Zmiana w ciągu okresu sprawozdawczego			
Zrealizowane w 2017 roku		29 685	46,19
Występujące na 31.12.2017, w tym:		207 795	
Możliwe do wykonania na 31.12.2017	D	89 055	46,19
	F	118 740	46,19

38.7 Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

Wynagrodzenie wypłacone członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Spółki (Jednostki Dominującej) oraz Zarządom/Członkom Rad Nadzorczych jednostek powiązanych Grupy przedstawiało się następująco:

Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

Okres 12 miesięcy zakończony		
	31.12.2017	31.12.2016
Wynagrodzenie Zarządu, w tym:	11 350	13 748
w przedsiębiorstwie Emitenta	10 599	12 960
Maciej Formanowicz	4 157	5 416
Gert Coopmann	2 620	2 956
Klaus Dieter Dahlem	1 642	2 008
Maria Florczuk	992	1 152
Mariusz Gazda	1 188	1 428
z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych	751	788
Maciej Formanowicz	520	547
Gert Coopmann	231	241

Rada Nadzorcza:	324	324
Zbigniew Sebastian	84	84
Stanisław Krauz	60	60
Tomasz Domagalski	60	60
Stefan Golonka	23	60
Bernard Woźniak	37	-
Jerzy Smardzewski	60	60

Szczegółowe zmiany w składzie osobowym Rady Nadzorczej zostały opisane w pkt 10 ładu korporacyjnego.

Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

Rok zakończony		
	31.12.2017	31.12.2016
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	12 936	10 086
Nagrody jubileuszowe	-	-
Świadczenia po okresie zatrudnienia	37	79
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	64	-
Świadczenia pracownicze w formie akcji własnych	-	-
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego głównej kadrze kierowniczej (za wyjątkiem członków Zarządu i Rady Nadzorczej)	13 037	10 165

38.8 Udziały wyższej kadry kierowniczej w programie akcji pracowniczych

W okresie sprawozdawczym programy akcji pracowniczych nie występowały.

39. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie styczeń – grudzień 2017 kształtowało się następująco:

	2017	2016
Zarząd Jednostki Dominującej	5	5
Zarządy jednostek powiązanych	11	11
Administracja	236	224
Dział sprzedaży	121	489
Pion produkcji	2 480	2 417
Pozostali	652	164
Razem	3 505	3 310

40. Zdarzenia następujące po bilansowym zakończeniu okresu sprawozdawczego

W dniu 2 lutego 2018 r. dokonano rejestracji zmiany siedziby spółki zależnej DYSTRI-FORTE Sp. z o.o. z ul. Nowogrodzkiej 50 lok. 515, 00-695 Warszawa na ul. Biała 1, 07-300 Ostrów Mazowiecka.

W dniu 5 lutego Zarząd Jednostki Dominującej podpisał z Pfleiderer Polska Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu umowę na dostawę strategicznego do produkcji mebli materiału, tj. płyt drewnopochodnych. Przedmiotem umowy jest dostawa do zakładów produkcyjnych Grupy płyty wiórowej surowej, płyty wiórowej laminowanej, płyty HDF surowej oraz płyty HDF lakierowanej w ilościach uzgodnionych przez Strony. Umowa zawarta została na dwa lata, tj. do 31 grudnia 2019 r.

Z uwagi na fakt, iż cena dostarczanych materiałów ustalana będzie zgodnie z formułą cenową zawartą w umowie, w oparciu o ceny podstawowych surowców do produkcji płyt drewnopochodnych, Strony umowy przewidują, że szacunkowa wartość umowy wyniesie ok.132.000 tys. zł. w ocenie Zarządu zawarcie umowy z Pfleiderer Polska Sp. z o.o. gwarantuje Grupie ciągłość dostaw i możliwość realizacji zamówień składanych na meble.

W dniu 15 lutego dokonano rejestracji zmiany nazwy spółki zależnej TERCEIRA Sp. z o.o. na FORTE BRAND Sp. z o.o. oraz zmiany jej siedziby z ul. Syta 99B/6, 02-987 Warszawa na ul. Biała 1, 07-300 Ostrów Mazowiecka.

W dniu 13 lutego 2018 r. dokonano rejestracji zmiany siedziby spółki zależnej TANNE Sp. z o.o. z ul. Nowogrodzkiej 50 lok. 515, 00-695 Warszawa na ul. Biała 1, 07-300 Ostrów Mazowiecka.

W dniu 28 lutego 2018 roku Jednostka Dominująca zobowiązała się ustanowić hipotekę umowną łączną do kwoty 174 600 tys. zł na rzecz ING Bank Śląski SA w celu zabezpieczenia wierzytelności banku wobec spółki FORTE BRAND Sp. z o.o. z tytułu umowy kredytowej z dnia 16 grudnia 2016 roku.

W dniu 15 marca 2018 roku Jednostka Dominująca zawarła aneks z PKO Bank Polski S.A. do umowy kredytowej z dnia 14 lutego 2000 roku wraz z późniejszymi zmianami, na mocy którego podwyższono maksymalnie dopuszczalne wskaźniki zadłużenia.

Podpis osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Anna Wilczyńska

.....

Podpisy wszystkich Członków Zarządu:

**Prezes Zarządu
Maciej Formanowicz**

.....

**Członek Zarządu
Gert Coopmann**

.....

**Członek Zarządu
Klaus Dieter Dahlem**

.....

**Członek Zarządu
Maria Florczuk**

.....

**Członek Zarządu
Mariusz Gazda**

.....

Ostrów Mazowiecka, dnia 5 kwietnia 2018 roku